

Jānis Akuraters

ŠIS UN TAS ITNEKAS

Pasaka piecos cēlienos.

Darbība.

Pirmais cēliens:	I. Pie sudraba ezera
	II. Saules ķēniņa pili
Otrais cēliens:	Meža milža pils pagalmā
Trešais cēliens:	Joda pili
Ceturtais cēliens:	Mūžibas salā
Piektais cēliens:	Saules ķēniņa pili

Saules ķēniņa dēla Dzintara ļaudis ir sudraboti ģērbti ar sarkanu jostās. Dzintars tapat, ar lielu zelta sakti — sauli — uz krūtīm. — Ķēniņa-burvja ļaudis ir melni ģērbti ar zeltu jostās. Ķēniņš-burvis tapat, tikai greznaki. — Personam un dzīvniekiem, kas palīdz vienam vaj otram, tādas pat pazīmes. — Kazaika — gaišā debesszilā uzvalkā ar zeltu, josta balta. Maza zelta cēpurīte galvā.

Personas.

Dzintars — Saules ķēniņa dēls, mednieks.
Magone — Saules meita — pīlīte, viņa sieva.
Kazaika — teiksmains gars, sapņu nesejs, saukts Šis un tas Itnekas.
Lielā Varde — Dzintara pavadone.
Milzis meža pili.
Vecītis — dieviņš.
Vecākais vilks.
Vecākais lācis.
Sešas baltas māsiņas.
Kazaikas kalpi kareivji (9).
Ķēniņš — burvis.
Viņa kanclers.
Galma kungs.
Burvis.
Jods.
Kapteinis — burvis un viņa matroži — jodi (9).
Kareivji, baltie un melnie, sulaini pili, jodi, sumpurpi, raganas, muzikanti, pilsdāmas, visadi kustoņi.

Pirmais cēliens.

I. Pie sudraba ezera.

Liels mežs abās pusēs. Vidū saulains klajums, aiz ta spožs sudraba ezers. Celiņš gar kokiem uz ezeru. Gaiša diena. — Saules ķēniņa dēls Dzintars ar līksti un bultam, mednieka drēbēs, staigā gar kokiem un vēro gaisā, kā putnus gaididams. — Mežā dūdo baloži un dzied putni. Dzintars nostājas zem koka un skumjās nokar galvu. Dzird atkal baložus dūdojam. Vīpš
it ka pamostas, paceļ galvu.

Dzintars.

Dūdojiet, dūjiņas,
Skumigas dziesmas
Brāžaties, vēji,
Galotnēs augstās, —
Skumjak par dūjam,
Asak par vētram
Dūdo man dvēselē
Skumjas bez gala...
Peldiet, rauduves,
Ūdeņos gaišos,
Ūdeņi aiznes jūs
Saulītes krastos.
Kas mani aiznesīs
No bēdu dienam,
No bēdu ūdeņu
Bezgala dzelmes...

(Noliek līksti un bultas.)

Saulītes pils bij man
Lemta no dieviem,
Saulītes tauta
Dziesmsudrabota.
Sumpurpi lok nu
No avotiem skaidriem,

Pili sēd ķēniņš
Burvis un valda.
Raud mani bajari,
Raud mani ļaudis,
Raud mani bāriņi
Kā meža dūjas.
Gūstībā vergotā
Dienā aiz dienas,
Tumšas un saltas
Aizskrien kā putni.
Cerība — sniedzīte
Sīku sauc dziesmiņu,
Sāpīgu dziesmiņu,
Bezgala vaimanu...

(Trīs pīles laižas pār koku galiem uz ezeru. Dzintars satver
līksti, pietrūkstas, grib šaut, tad atlaiž līksti.)

Ak, šaut vaj nešaut?
Roka grib drebet...
Pīlītes, māsiņas,
Kur mana laime?
Izvelciet viņu
No ezera dzelmes,
Izvelciet viņas
Zeltatslēdziņu.

(Noliek atkal šaujamos rīkus, skumjās.)

Vaj mūža dienu
Par kalpu man palikt
Pie melnā burvja
Pats savā zemē?
Vaj mūža dienu
Pakrēslā dzīvot,
Bēddziesmas dzirdēt
No meitenītem.
Vaj sēsties velu
Laiviņā vieglā,
Jo viegli pārbraukt

Uz Aizsaules zemi
Pie saules meitam,
Magoņu dārzos,
Pie Veļu mātes
Mielasta galda,

(Uz ezeru lūkodamies.)

Ai, ūdens māte,
Zaļvilņu lejā,
Tais' vietu gulet
Dziļumā vēsā.

(Dodas uz ezeru lēniem soļiem. Pa celiņu pretī viņam nāk
Vecītis gaišpelekā mētelī, spieķis rokā, caunu cepurē un
pastalās. Viņi satiekas.)

D z i n t a r s (sveicina).
Labdienu, tētiņ!

V e c i t i s.
Labdien, Labdien!
Kur iesi, dēliņ,
Tik skumju prātu?

D z i n t a r s.
Es kalpa gaitā,
Ne savā vaļā,
Man' ķēniņš — burvis
Medibās sūta,
Rauduves šauti,
Kas ezerā peldē.

V e c i t i s.
Lai rauduvites
Peld ezerā mierā
Ko bēdas sirdī
Nesi tik dziļas?

D z i n t a r s.
Vaj viens tu, tētiņ,
Ka nezin postu,
Kas saules pilij

Uzkrita kļūmi?
Bij priecīgi laudis,
Bij dzīve salda,
Ir līgsme, ir vaļa,
Ir gaiša dzīve.
Nu burvis — ķēniņš
Ar sumpurņiem nācis,
Ir nobūris zemi,
Ir laudis, zvērus,
Tumst diena nakti,
Pats es nu par kalpu.
Verdzībā būt man
Ar visu tautu.
Tās nu man bēdas
Ik jaunu dienu.

Vecitis. Gan dziļas tev bēdas —
Nav bēdu mums tādu,
Saulīte pāri kam
Nepārspīdetu.
Tek saules meitas,
Tek silditajas,
Tek baltu dieniņu
Sagādatajas...

Dzintars.

Kur baltas dienas
Es atradišu,
Es burvju ķēniņa
Sulainis mednieks.
Man rauduves šauti
Pieteica ķēniņš;
Ja neizdaru,
Viņš mani nokaus. (Grib iet.)

Vecitis (ņem aiz rokas).

Gan gūsi rauduves.
Klausies, ko teikšu:

(Pa gaisu aizlaižas atkal trīs pīles uz ezeru. Dzintars ķer līksti,
grib šaut. Vecitis neļauj.)

Lai putni peldas. (Noslēpumaini.)
Tik paskaties, puisi,
Vaj redzej's esi
Rauduves tādas?

Dzintars (skatas brīnīdamies).
Ai, brīnumi, brīnumi!..
Nav rauduvītes.
Tās meitenes baltas,
Kā ziedi krūtīs...
Kā saule mati...

Vecitis. Ej, dēlīp, lēnam,
Skaties, kur spārni.
Tai jaunakai ņemi,
Būs spārni rokā,
Būs rauduve arī,
Gan lūgtin lūgsies,
Lai atdodi spārnus.
Tur' cietu sev sirdi,
Tur' spārnus rokā,
Līdz solas līdz
Par līgavu ieti.

Dzintars.
Līdz solas par līgavu
Līdz man ieti.

Vecitis. Tad glabā labi:
Ta tava laime.
Tad atgūsi visu,
Tad varesi visu.
Tā, puisi, nu steidzies.
Man vēl kur jāiet. (Viņš pazūd.)

Dzintars (pārdomādams).
Līdz solas mana
Par līgavu būti...

Man līdzī ieti...

(Lūkojas glūnedams uz ezeru.)

Savadas rauduves,
Brīnišķi skaistas,
Skatoties nedrīkstu
Ne acis pacelt. (Vēro.)
Kā laumas lokas,
Kā gaigalas peldas.
Kā sudrabs ar sniegu
Ir pamesti spārni.

(Apķeras un steidzas.)

Nu daru, ko lika
Vecitis gudrais.
Ko mīklu minēt,
Lai atminas pati.

(Aiziet steigšus uz ezeru caur kokiem. Pēc brītiņa nāk atpakaļ;
rokās skaisti sudraba spārni.)

Ar zelta lāsem,
Ar sniega dzirkstim,
Kā gaigalas balti,
Kā jūras meitas...
Kā silta dvaša...
Kā rožu lapas...
Kā tāli sapņi... (Aplūko tos.)

(Ezerā caur kokiem redzami balti meiteņu stāvi peldē; tos aplūkodams.)

Ak, tādu pīliti,
Ak, tādu meiteni
Gribetu labprāt
Par savu mīlo.

(Aizraujas aiz koka, paslēpjas un lūkojas.)

Smiekli kā vilniši
Ezerā veļas,
Drēbes kā putiņas
Mīkstvizedamas.

(Trīs skaistas meitas tiek redzamas, vieglos plīvuros no ūdens
iznākušas. Divas pieliek spārnus, trešā, jaunākā, meklē un
izmisumā sāk tekat pa ezera malu.)

M e i t e n e.

Kur mani spārniņi,
Kur mani vieglumi!
Māsiņas, māsiņas,
Palīdzat meklet.
Atdodat meitenei
Saulītes spārnus,
Putniņa dvēsele
Grib lidināties.

(Divas ar spārniem izbijušās aizlaižas un pazūd. Trešā tekā
arvien nelaimīgaka un meklē.)

Ak, mīļie putniņi,
Ezera laumiņas,
Mežmeitenītes,
Kur mani spārniņi,
Kur mana brīvība!
Saulītes meita
Virs zemes ko darīs?

(Ierauga meklējama Dzintaru un nokaunejusies steidzas pie
viņa. Dzintars ar spārniem iznāk.)

M e i t e n e.

Puisiti, bāliņi,
Atdodi spārnus.
Sirds grib ar māsiņam
Līdzlidināties.

D z i n t a r s.

Putniņiem, tauriņiem
Spārniņi pieder,
Meitenēm drēbītes —
Tu meitenīte.
Spārnus paturu.
Palieci meitene,

Došu tev apgērbu
Baltsudrabotu.

Meitene (žēli).

Puisi, šo reizi
Atdodi spārņus,
Spārņos visa
Man dvēselite.

Dzintars.

Paliec pie manis,
Gan dvēselīti
Glabašu cieti
Kā ezerrozīti.

Meitene.

Vai man, kad jāpaliek
Saulītes meitai
Bez manām māsām!
Iežēlo, puisī,
Mani, saules putnu,
Gan mūžu paldies
Tev pieminēšu. (Raud.)

Dzintars.

Kad esi zeltaina
Saulītes meitiņa,
Teikšu tev sevi
Kā zemes dēlu.
Kēniņam burvīm
Gan medinieks esmu. (Šķelmīgi.)
Pats sevīm mediju,
Ne vecām burvīm.

Meitene.

Spārņus, spārņus,
Puisīti, manus!
Ja nedabonu,
Mirst dvēselīte! (Raud.)

Dzintars (straujak).
Dabusi savu,
Ja mana solies:
Nav ligaviņas,
Kam bēdas sūdzet.

Meitene.
Man pašai bēdu,
Kur likšu tavas?

Dzintars.
Tās visas liksim,
Lai ezerā nogrimst.

Meitene.
Man māsu žēli.

Dzintars.
Man tevis būs žēli.

Meitene.
Te saules man nava.

Dzintars.
Tev mēnestipš būšu.

Meitene.
Bez spārniem tik smagi.

Dzintars (priecīgi).
Tad nesišu rokās.

Meitene.
Saulīte raudās
Par meiteni savu.

Dzintars.
Asaru trauciņu
Varvīksnē liesim.

Meitene.
Ak, laimīte mana
Pazudīs mežā.

Dzintars.

Es medinieks būšu,
Tai tecešu pakaļ.

Meitene.

Es kaunešos, puisi.

Dzintars.

Es smiešos par abiem.

Meitene.

Kur palikšu kaila
Bez rauduves spārniem?

Dzintars.

Zeltvillainites
Tev apģērbu pirkšu
Ar sudrablāsem.
Glabašu tevi,
Kā cukurzirni.
Nevienam neredzet
Manu līgaviņu,
Tik saulītei redzet
Kā zeltdebestiņu. (Saņem viņas rokas.)

Meitene (kautri).

Tev mīļi vārdi:
No kurienes esi?

Dzintars.

Es Saules ķēniņa
Mantinieks Dzintars.

Meitene.

Es saules meitene
Magone — pīlīte...
Dod spārņiņus; palieku
Tev līgava, puisi.

Dzintars (atdod spārnus).

Ar burvi kaŗu
Kad nobeigšu sīvo,

Tad kāzu dziesmas
Lai pilī atdimd.

M a g o n e.

Tev palīdzēšu
Ar māsiņam manām,
Ar brāļiem milžiem,
Ar putniem, zvēriem.
Tev palīdzēšu
Pret burvju spēku.

(Viņi aiziet. Tiem pakal tek pulks baltu mazu [māsiņu zvārgulišiem zvanot.]

(Priekšgars.)

II. Saules ķēniņa pili.

Liela pils zāle vecā pasaku stilā ar daudz izrotajumiem. Sēdekļi un uzklājamie tautas ornamentā ar daudzām gaišām krāsām. Balts — sarkans — gaišzaļš. — Sapulce zālē. Burvis. Galma kungs, kara kalpi; drūmi, tumši. Sumpurpi, raganas.

G a l m a k u n g s (kara vīriem). Grābiet stingri visus cieti, kuņģi grib vēl pieminēt Saules ķēniņa dēlu! Visus sasiet, kas runā par viņu! Stingribai jābūt. Tā kā saule nobāl un vēji apklust. Putni ka nedzied! Tad tik sāksim savu spēli.

(Kara vīri iet uz burvi.)

Sameklē visus burvjus pa trejdeviņām zemem, lai tie savāra savas dziras un apdzirda laudis uz miegu. Kusties, kusties žiglak! Kungs nāks drīz. Vaj par velti viņa maizi ēdīs. (Uz sulaiņiem.)

Ledus krāsnis būveji cietak! Ķēniņam ir daudz ienaidnieku. Stingribu vajaga, stingribu!

(Sulaiņi paklanas. Sumpurpiem.)

Apskrieniet visus ceļus, ka neviena sveša kāja nenāk pilij tuvumā. Ķēniņam vajaga laba miega. Kas traucē, tiks dzirnavās samalts. Laidiet sniega sudmalas vaļā, lai maļ uz gadu gadiem.

Uzmaniet Saules ķēniņa dēlu, mūsu kunga sulaini.
Nu ir mūsu valdišana!

Sumpurņi (korī). Mūsu valdišana, mūsu valdišana!

Liels sumpurns (ieskrien riedams). Vu, vu, vu! avuh! Ķēniņš nāk, ķēniņš nāk!

(Visi sastājas rindās.)

Burvīš-ķēniņš (spokains, liels, ar milzīgi garu mēteli, nāk pavadīts no kara vīriem. Grezni ģērbies. Nosēstas uz goda sēdekļa; rokā liels melns ādas vīstoklis. Kanclers un sulaiņi viņam nostājas klāt. Ķēniņš sarauc seju un stipri kā plintes šāvienā nošaudajas. Runā dobji, smagi caur degunu). Mums visiem ir — zinams, ka esam — uzvarejuši Saules ķēniņu — un ieņēmuši — viņa pili. Mēs esam — nodomājuši mūsu — uzticamiem pavalstniekiem — dāvat — krēslību — un klusumu — un pavēlam nolasīt — visaugstako — manifestu un stingri to — izpildīt. Kancleram — mēs — uzdodam gādat par pareizu — iztulkošanu un piemērošanu. (Pasniedz ādas vīstokli sulaiņiem, tie to pasniedz kancleram.)

Kanclers (nometas ceļos un lasa). „Mēs burvības un nakts un ziemeļu vēju visaugstakais pavēlnieks paziņojam, par godu mūsu uzvarai, mūsu uzticamiem pavalstniekiem, burvjiem, raganam, jodiem un sumpurņiem, ka viņiem ļauta vaļā visus darbus darīt kā pakrēslā pienākas un patikas. Lai viņi netraucēti un mūsu valstībai par slavu varetu strādāt, mēs pavēlam sauli pieraut ķēdē, lai ta nevar pacelties no debess malas un debesi nosegt ar miglas deķiem.

„Mēs vēl pavēlam palaist no sprosta aukus uz mūsu valstības laukiem. Naktij mēs piešķiram vislielākās tiesības un pavēlam to uzbarot uz valsts rēķina, lai mūsu pavalstniekiem labi klājas.

„Visus putnus mēs pavēlam apcietināt, kur vien tos dabū rokā un viņu kaklus aizsiet ar karatavu cilpam. Visiem ziediem mēs pavēlam nocirst galvas ar kaklu cērtamo mašīnu.

„Kad tas būs piepildīts, mēs pavēlam sarīkot lielo jodu nakti pie vecā mēneša un nodzēstām zvaigzni, par slavu visiem labiem un uzticamiem velliem un viņu mātem un radiniekiem. Lai tas top sacīts un izdarīts.“ Ar paša roku no visu burvju ķēniņa parakstīts.

(Kancelers pieceļas. Visi galma ļaudis klanas un izrāda piekrišanu. Sumpurņi kustina galvas. Visi applaudē.)

Balsis. Lai dzīvo, lai dzīvo ķēniņš!

Ķēniņš-burvis (uz galma kungu). Kas tev ziņojams? Vaj viss kārtībā?

Galma kungs (steidzīgi). Nav, nav kārtībā! Pie mums tiek gatavota liela nodevība, ķēniņ!

(Uztraukums.)

Ķēniņš (paceļas, bet uztraukumā atkrīt atpakaļ krēslā). Uhu!

Sumpurņi (sapulcedamies kopā). Au, au! Nodevība!

Galma kungs. Saules ķēniņa dēls nav izpildījis tavu pavēli. Viņš nav nošāvis pīles sudraba ezerā.

Ķēniņš (īdīgi). Tā, tā! Padodiet viņu šurp.

(Kalpi skrien.)

Burvis (noslēpumaini, draudoši paceļ pirkstu). Es teicu, ka no pīlem sudraba ezerā draud mums briesmas. Tās ir šaubīgas pīles. Ja—a!

Galma kungs. Bez tam — Saules ķēniņa dēls ir pārvedis sev sievu! (Uztraukums.)

Vecākā ragana (lec priekšā). Nav labi, nav labi. Te tuvumā ir svešas princeses dvaša. Nav labi, nav.

Sulainis. Ja, ja. Ir pārvedis sievu. Visa sulaiņa mednieka istaba spīdēja ka bail. (Uztraukums.)

Ķēniņš-burvis (grib atkal piecelties, bet atkrīt atpakaļ). Sievu... sievu! Tā, tā, tā! Spīdošu sievu!

Dzintars (vests tiek no kara vīriem un sulaiņiem, viņam rokā līkste un bultas).

Ķēniņš-burvis. Tu, tu! Kādu pavēli — es tev — vakar — devu?

Dzintars. Tu, tu sūtīji mani medībās.

Ķēniņš-burvis. Un — kur ir — pīles — ko es tev — pavēleju — nošaut —?

Dzintars. Tās pīles... tās pīles ir prom.

Ķēniņš-burvis. Un — ko — tu nošāvi — pie — sudraba ezera?

Dzintars. Nekā!

Ķēniņš-burvis (nikni). Cietumā! Cietumā! Tu melo!

Galma kungs (nodevīgi). Ķēniņ, liec atvest to, kas viņam istabā.

Dzintars (satrūkstas).

Sumpurnis. Ja, ja... to kas viņam istabā.

Ķēniņš-burvis (sulaīņiem). Atvediet to, kas viņam istabā! (Sulaiņi skrien.)

Dzintars (steidzas tiem pakal). Nē, es pats! Kas mans ir, tas mans paliek. (Prom ar sulaīņiem.)

Burvis (pie ķēniņa). Ķēniņ, sargies no pīlites!

Sulaiņi (ved Magoni un Dzintaru).

(Viņiem ienākot paliek stipri gaišs. Mati Magonei mirdz kā zelts, apkārt spožums ap abiem.)

Sumpurņi (bailēs iekliedzas). Au! Auh!

Ragana (nosplaujas un aizgriežas).

(Visi apmulst. Uztraukums.)

Ķēniņš-burvis (Uz Dzintaru). Kas ta tāda? Kur to ņēmi?

Dzintars (droši). Ta mana sieva.

Ķēniņš-burvis (skatas caur delnu). Kā drīksti tik daļu sievu sev ņemt? Tikai ķēniņam vien var tāda būt. (Pēkšņi aizsedz acis.) Ak, manas acis, manas acis! Man paliek tumšs! (Sulaiņi steidzas palīdzēt.)

Galma kungs (uz Magoni rāidāms). Vediet viņu prom! Vediet!

Ķēniņš-burvis. Nē, nē, vēl nē. Es vēl gribu viņu redzēt. (Mēģina skatīties, bet nevar.)

Burvis (sāk mest zīmes ap Magoni). Nodevība, nodevība!

Kānciers (izbailēs skrien pie viņas, bet atlec atpakaļ). Prom, prom! Kēniņš to nepanes! (Magoni apstāj sumpurpi un raganas, bet baidas aizskārt un atrauj pirkstus nost.)

Kēniņš-burvis (uz Magoni). Kā tevi sauc? Kāpēc tu spīdi? Nē, nē, nē — es vairs nevaru skatīties.
(Aizsedz acis ar delnam.)

Sumpurpi (pie Magones). Vajaga atlaist asinis, tad spožums kritīs.

Dzintars (aizstājas priekšā pie Magones un ieliek likstī bultu). Es esmu mednieks, es gribu medīt —
(Visi atraujas.)

Ragana. Paļaujat man, paļaujat. Es viņu par slotas kātu pataisišu, tad laidisim pa gaisu — he — he — he — he —! (Apskrien rīnķī abiem.)

Burvis (burdams).

Spīlet liestā,
Sagrūst piestā,
Pulvers būs smaržīgs,
Šķaudajiens garšīgs. (Asi.)
Treidiņ, tilīņ,
Treidiņ, tilīņ,
Tups!

Sumpurpi (apkārt). Ak palakties, palakties siltu asiņu!

Kēniņš-burvis. Nē, nē. Viņa pieder man. Nevienam citam! (Uz Dzintaru.) Klausies, puisī! Uzdošu darbu, ja netiec galā, dzīvs nepaliksi. Tu esi mans mednieks. Viens, divi, trīs — skrej uz mežu, sākeri vecako vilku visā mežā, bet pārvedi man viņu dzīvu. Trīs dienas laika — šurp turp!

Ja nepārvedisi, — dzīvs nebūsi. Tava sieva paliek ķīlam, ka izpildisi ko teicu. Manies, pamanies!
(Ķer pie acīm.)

Bet nu! Bet nu man — acis tā apžilba. Vediet

mani prom uz tumšaku vietu — uz to vistumšako vietu... Sasodits spožums, neredzets spožums! Uhu! u—u! (Gaiņā gaismu ar rokam prom.)

Sulaiņi un sumpurņi (pakalpīgi to pietura pie rokam un kanclers apsedz tam acis ar melno ādas manifestu. Visi lēni gāzeledamies un šūpodamies aizved ķēniņu. Dzintars un Magone paliek vieni.)

Dzintars (bēdās). Magonit, zelta Magonit, nu manas dienas skaitītas.

Magone (mīļi). Nebēdajies nu, puisi, nebēdajies vēl.

Dzintars. Bēdajies vaj nebēdajies. Tu dzirdeji, ko ķēniņš teica. Visvecako vilku no visa meža lai dzīvu pārvedu. Magonit, zelta Magonit! Pēc trim dienām ķēniņš mani liks cietumā.

Magone (glauda viņu). Nebēdajies vēl, nebēdajies. Gan palīdzēšu. Mana māte saulīte. Klausies, ko tev teikšu. Aiz mežiem, aiz ezeriem, meža pilī dzīvo mans brālis milzis. Tam visada vara par meža kustoņiem. Aiziesi pie viņa, viņš palīdzēs.

Dzintars. Kā tikšu aiz mežiem, aiz ezeriem? Uz kuŗu pusi, pa kuŗu ceļu? Trīs dienas, trīs nakts man tikai laika, zelta Magonit.

Magone. Nesūrojiem vēl, nebēdajies, gan palīdzēšu. Mana māte saulīte man atsūtīja nēzdaudzīņu ar ko laisties. (Izvelk no azotes skaistu nēzdaudzīņu.) Ņem to, uzklāj uz krustceļiem, tad tevi aiznesīs pie mana brāļa meža milža.

Dzintars. Vai, ar ko pati laidisies, kad raganas tev visapkārt.

Magone. Ņem vien, ņem, gan zinašu. Zinu, ka ķēniņš-burvis tev ceļā jodus sūtīs. Tad vēl ko paņem. Mana māte saulīte man atsūtīja šito spogulīti. (Izvelk mazu spogulīti.) Tas pret visiem ļauniem spēkiem. Paturi, parādi to ļauniem, tad tie tur saulītes seju redzēs un prom bēgs.

D z i n t a r s. Paldies, Magonit, paldies, saules meitiņ, nu gan zinašu!

M a g o n e. Vēl ko teikšu, klausies. Pie mana brāļa neej iekšā, kamēr neesi nomazgājies, tīri noslaucījies. Savu roku nesniedzi, dzelzs roku līdzī papem, to sniedzi. Padomu prasi, gan palīdzēs. Pie mini mani, gan tad pazīsi.

D z i n t a r s. Tu mīla, tu laba, Magonit. Steigšus skriešu, drīz būšu atpakaļ. Gaidi mani, nevienam netici, nevienam neklausī.

M a g o n e (apkampj viņu). Sveiks, puisi, sveiks ceļodams. Tikai to klausies — nēzdaudzīņu nevienam nedodi, nepameti. Glabā labi. Ja to pametīsi, tad man arī jāpazūd un neviens nezinās kur esmu.

D z i n t a r s. Pēc trim dienām, Magonit, pēc trim naktīm gaidi mani mājās. Izdarišu visu ko burvis liek un vēl vairak.

(Viņš paķer savu šaujamo liksti un dodas no pils zāles laukā.)

M a g o n e (pavada viņu ar roku vēcinot, tad tek pakal noskatīties.) Sveiks, mediniek, sveiks!

(Priekšskars.)

Otrais cēliens.

Meža mīļā pils pagalmā. Dziļš mežs; dibenā zaļa, smaga, liela pils — mīļā mājoklis. Priekšā pilij laukums. Ap lieveni ang lielas papardes un niedras.

S a u l e s k ē n i ņ a d ē l s (atļaidies, rokā viņam vēl Magones nēzdaudzīpš. Dzelzs roka padusē. Apskatas lielo pili, tad sauc). Uhu, uhu! Atveriet ciemiņam! Uhu!

(Atbalss atskan dziļi; klusums.)

Uhu! Atveriet radniekam! Saules meitas puisim!

Uhu! (Durvis lēni atveras, iznāk trīs zaļi-balti sulaiņi.)

S u l a i ņ i. Kāda vajadzība? Ko kļiedzi?

D z i n t a r s. Papriekšu ūdeni nomazgaties. Tad runāšu.

Sulaiņi (pazūd un tūlit nāk ar ūdens trauku). Mazgājies, mazgājies, bet saki no kurienes un kādā vajadzībā?

Dzintars (nomazgājies un cieti noslaucījies). Gribu pie meža milža, man steidzīga darišana. Pasakiet tūlit viņam.

Sulaiņi. Mūsu ķēniņš patlaban guļ, nav laika ciemiņu uzņemt. No kurienes būsi?

Dzintars. No jūsu ķēniņa māšas, saules meitas Magones.

Sulaiņi (paklanas un skrien iekšā). Tūlī, tūlī!

(Pili dzirdama vēja šalkšana — Milzis elpo.)

Milzis (iznāk no sulaiņiem un kalpiem pavadīts lēni un svarīgi. Viņam tumšs lapu un zāļu apģērbs, milzīga galva. Acu plaksti lieli un apklāj visu seju.)

Dzintars (skaļi). Labdien, svaini!

Milzis (uz sulaiņiem). Paga, paga... Paceliet man tos vākus, lai redzu, kas tur ir par vīru.

Divi sulaiņi (ceļ ar zelta dakšām katrs savu plakstu).

Milzis (skatas ilgi un pamatīgi uz Dzintaru). Ā! Pazīstu nu gan! Labdien, labdien, svaini! (Sniedz roku.)

Dzintars (sniedz pretī savu dzelzs roku). Labdien!

Milzis (brīnas). Ā, tev varen cieta roka. Labi, labi! Nu, nāc tuvāk. Vaj sērst vien nāci, vaj kāda lielaka vajadzība?

Dzintars. Kur nu sērst vien. Nācu daudz lūgt — maz dabut. Burvis-ķēniņš noskaities uz tavas māšas un grib to nomušīt. Sūta mani tad nu to vecako vilku dzīvu no meža viņam aizvest. Ja nē — man gals klāt.

Milzis. Ak, ta tas vien! Nu nekas. Gan jau paspēsim. Vaj tev mana māsa neiedeva ko līdzī?

Dzintars. Ko iedeva. Iedeva nēzdaudzīņu un spogulīti.

Milzis. Tad jau pietiek. Pavēdini vien nēzdaudzīņu uz visām četrām debess pusēm.

Dzintars (pavēdina; dzirdama mežā vilku gaudošana, ta nāk arvien tuvāk. Viņš noņem līkstu un ieliek bultu).

Milzis. Tā nē, tā nē, svaini. Tie visi mani bērni.

(Vilki sanāk viens pēc otra lielā pulkā ap Dzintaru.)

Vilki (viens par otru). Ko vēlesies? Ko vēlesies?

Dzintars. To vecako no jums, mīlie vilki.

Vecakais vilks (nāk ārā no bara). Tāds es būšu. Man ir simts trīsdemit gadi. Ko darisim?

Dzintars. Burvis-ķēniņš liek man tevi pie viņa aizvest dzīvu.

Milzis (vilkam). Nemi mugurā, mugurā!

Vilks. Nu tad laidisim arī. Uhuhh! (Nogaidošanas garš.)

Dzintars (uzkāpj arī mugurā). Projam, projam, mīlais!

Milzis. Jājiet nu jājiet, bet atsūtiet ziņu, kā veicas.

(Vilks arī prom ar Dzintaru. Vilki nogaido tiem pakal un izklīst pa mežu. Pēc maza brīža Dzintars ar vilku piejāj atpakaļ.)

Milzis (kuņam ceļ plakstus no jauna). Kas nu atkal par vajadzību?

Dzintars. Ķēniņš-burvis varen dusmīgs. Saka — ko es ar tādu bezgodi darišu, ņem viņu pats. Pavēleja atvest visvecako lāci dzīvu. Ja nē, man gals klāt.

Milzis. Tas nekas, nekas. Pavēdini vien nēz-daudziņu uz visām četrām debess pusēm.

Dzintars (pavēdina; mežā dzirdama rūkopa, sanāk pulks lāču).

Lāči. Ko vēlesies, ķēniņa svaini? Kāda vajadzība?

Dzintars. To vecako no jums, mīlie lāči. Tas man dzīvs jāpārved burvim-ķēniņam. Ja nē — man gals klāt.

(No bara nāk vecs sirms lācis.)

Lācis. Es būšu te tas vecakais. Es esmu trīs gadus vecaks par manu vectēvu.

Milzis. Nem tik mugurā, mugurā! Bet es gaidīšu ziņu, kā veicas.

Dzintars. Steidzies, mīlais, pasteidzies!

(Uzlec lācim mugurā un tie steigšus aizjāj.)

(Lāči pamazam izklīst. Milzis sāk atkal snaust. Pēc maza brīža Dzintars ar lāci atpakaļ.)

Milzis (viņam paceļ plakstus). Kas nu atkal par vajadzību?

Dzintars. Ķēniņš-burvis nejauki nikns. Saka: kur es viņu tādu aunu lietošu, ņem viņu atpakaļ. Bet pavēleja dabūt tādu putnu: Šis un tas Itnekas, kas dzīvojot šur un tur, — nezin kur! Ja to nedabuju, tad saules meitiņai Magonei gals klāt.

Milzis (domā). Paga, paga, svaini. Gan tas vēl nekas — to dabusim. Šis un tas — Itnekas! (Domā kā minedams.) — Šur un tur — nezin kur? Nu, to būšu gan piemīrsis. (Domā un groza galvu. Uz sulaiņiem.) Sakiet, kur tas ir: Šis un tas — Itnekas?

Sulaiņi (domā un viens grūsta otru atbildēt. Viens pēc otra). To gan nu nezinam. Nupat kā zinajām, bet nu piemīrsām.

Milzis (iesvilpjas stipri, lapas birst no kokiem. No meža nāk vilki, lāči, visādi zvēri un putni un apstājas ap milzi un Dzintaru). Sakiet, mani kalpi, bet nu drīz, vaj nezināt, kur tagad atrodas Šis un tas Itnekas?

Zvēri (domā). Nupat, nupat zinajām. Pašu laiku aizmīrsām.

Milzis (dziedoši sauc).

Māsiņas, māsiņas,
Slepenas vērpejas,
Gaisā un zemē
Visredzetajas!

Sešas baltas māsiņas (attek steigšus sīkiem soliņiem, klusiem zvārguliņiem skanot). Ko vēlies, ķēniņ! Ko varam, to sakam, ko spējam, to daram.

Milzis. Sakiet, kur tagadīņ Šis un tas Itnekas dabujams?

Māsiņas (domā). Nupat vairs nezinam; tikko zinājām.

Milzis (saīdzis). Kas tas, ka neviens vairs neka nezina! Sulaiņi, vaj visi mani laudis ir klāt?

(Sulaiņi skaita.)

Vecākais vilks. Nē, nē, ķēniņ. Lielās Varde trūkst.

Milzis. Ka tevi nelaim's galā! Kur ta šī aizkavejusies.

(Iesvelpjas vēl stiprāk. Visi no bailēm pieliecas un nodreb.)

Lielā Varde (atlec steigšus ar lielu plakšēšanu). Jo vairak steidzos, jo vairak nokavejos! (Slauka sviedrus.)

Milzis (nikns). Nokavejies, nokavejies. Vaj nezini, ka uz viena rāviens klāt vajaga būt!

Lielā Varde. Tāds vājums, pakaklē. Trīs mēnešus slima guleju.

Milzis. Labi, labi. Saki, vaj nezini, kur šis un tas Itnekas atrodams?

Lielā Varde. To nē, to gan nezinu. Nezinu un nezinu... Nav ne gaisā, ne zemē, ne ūdenī.

Milzis (saskaizdamies iekliedzas). Ka nezini, nezini, lai tad tava ādā zina! (Kustopi no bailēm paklūp.) Atnesiet manu dzelzs žagaru...

(Sulaiņi pasniedz viņam lielu žagaru.)

Lielā Varde (lūgdamās). Nezinu un nezinu. Neka šoreiz nezinu.

Milzis (uz suni). Vagar, nāc uzskaiti!

Suns (per vardi riedams). Au! au! vau!

Lielā Varde. Vai, žēligais ķēniņ, neka nezinu!

Milzis. Kā nezini! (Uz suni.) Padodi man žagaru!

Lielā Varde (bailēs). Ži—inu, ži—nu, ai, žinu, žinu, žinu to putnu, to jaukumiņu.

Milzis. Kur viņu var atrast?

Lielā Varde. Ne zemē, ne gaisā, ne ūdenī. Tas ir vella pili par kalpu. Kas to dabū, tas ir laimīgākais pasaulē. Neviens to nevar dabūt.

Dzintars (pie Vardes). Man vajaga zināt viņa īsto vārdu. Šis un tas Itnekas ir pavārds.

Milzis (Vardei). Stāsti visu, ko zini, manam svainim.

Lielā Varde (priecīga). Ak tā tu esi mūsu ķēniņa svainis! Kam agrāk neteici! Pazīstu Saules meitiņu Magoni — pīliti, tavu jaukumu. Mīlīga meitene, mums vardem muguras sildīja vasarā. Tā, — ka aiz prieka nevareja — redz, tā: kv—aarks, kv—aarks. (Sāk kurkstet.) Zinu — visus noslēpumus zinu, tev neslēpšu.

Milzis. Mēs gribam zināt par to brīnuma putnu. Mums viņš ir vajadzīgs. Stāsti.

Lielā Varde (sakrusto rokas uz krūtīm). Ak, manu ķēniņ, ak, mani draugi zemē, gaisā un ūdenī! Tas ir tāds putns — ne putns, cilvēks — ne cilvēks, tāda vairs nav nekur pasaulē... Viņš skaistaks, ka visi ķēniņi, viņš spodraks par visām zvaigznēm, viņš ir mīlaks par sauli un mīlaks par laimi un stipraks par nāvi. Viņš ātraks par visiem vējiem un siltaks par visām vasaram. Bet viņš nav redzams un notverams. Kam viņš kalpo, tas ir laimīgs, ko viņš pamet, tas mirst. Ak, mans ķēniņ un pavēlniek un mani draugi, viņu var redzēt tikai tas, kas var atminēt viņa vārdu.

Dzintars (aši un dedzīgi). Viņa vārdu, viņa vārdu man vajaga!

Lielā Varde. Viņa vārds ir mums tikai jūtams. Viņš ir viss un nekas. Viņš ir sapnis sapnī.

Milzis (uzstājas). Saki mums viņa vārdu.

Lielā Varde (klusāk). Viņa vārds ir Kazaika.

Visi kustoņi (sakustas un brīnas). Kazaika?... Kazaika?... Šis un tas Itnekas? Kas tas ir? Kur viņš ir? Ka neviens to nav redzējis? (Sačukstas visi.)

Milzis (kā sapņodams). Kazaika, Kazaika! It nekas — Šis un tas? Tas ir savadi, ko tu saki. Man liekas, ka es kaut ko atminētu. Kas tas ir... Man pa-

liek tik viegli... Saki vēl, ko tu par viņu zini? Vaj viņš nebija pie mums meža pilī?

Lielā Varde (noslēpumaini). Ak, kungs un ķēniņ un mani draugi, viņš bija pie mums, kad viss bija jauns, kad lapas plauka. Viņš bija te, kad pavasara lietūs lija un kad es savas vecās kājas sāku kustināt. Viņš man ledus nastu nocēla no pleciem. Viņš sauca tā, ka visi putni kopā un viņam visi ziedi sveikdami galvas nolieca. Viņš rūca kā rubeņi un kā strauti uz akmeņiem... Viņš elpoja kā visu puķu smarža un saneja kā visu bišu spieti.

Milzis (atsēžas lēni uz pils lieveņa, to pietura sulaiņi). Stāsti, stāsti, man ir labi! Kā visu puķu smarža, kā visi bišu spieti...

Lielā Varde (vēl noslēpumaināk). Viņš bija pie mums visiem, pie katra savu laiku. Viņš visiem asinis karseja un varoņu darbus lika darīt. Viņš nava redzams, bet sajūtams un vislabāk sapnī saskatams. Nekur viņam nav māju un nekur viņš nepaliek mūžīgi. Viņš tik ātri skrien, kā vējš pāri mežiem. Neviena viņu neredz, kad tas pie mums ir, bet ierauga, kad tas ir prom...

Ak, mans ķēniņ un draugi — pasaule ir veca, bet viņš nekad nav vecs. Mums ir bēdas un sāpes, bet viņam nekad nekas nesāp. Par viņu ir tūkstošas pasakas rakstītas un stāstītas, bet neviena nav tik skaista kā viņš pats.

Mēs viņu meklejam visi, kad vairs tas nav sadabujams. Ak, mans ķēniņ, un mani draugi, mēs atdotu visu, kas mums ir: pils un mantu un varu, ja mēs viņu varetu pie sevis paturet. Bet viņam ātrāki spārni kā bezdelīgai. Viņam ir tikpat ātri spārni, kā vasaram, kuŗas skrien un neatskrien... Kuarks!

Milzis. Vaj viņš nebija pie mums reiz? Es sāku kaut ko atminēt...

Lielā Varde (klusī un zīmīgi). Viņš bija pie mums, ķēniņ, kad mēs jauni bijām...

Milzis (kā sapņos). Kad mēs jauni bijām... Ja, ja...

Vecākais Vilks (skumji). Ja, ja; kad mēs jauni bijām... (Brīdi dziļš klusums, visi domā.)

Dzintars (Vardei). Saki, kur viņš atrodams?

Lielā Varde. Mēs viņu nemīļam un viņš aizgāja. Viņš kalpo joda pili par kalpu. Nevienš nevar viņu uziet un atgriest, jo tad notiktu tas, kas nekad nav noticis.. Viņš ir aiz deviņām jūram dziļumos. Viņu ir meklejuši gudri un mulķi, burvji un ķēniņi un karotāji, bet atrast var viņu tikai tas, kuru Saules meita mīlē...

Dzintars (priecīgi). Es, es! Kas zina ceļu?

Lielā Varde. Nevienš vēl atpakaļ nav pārnācis no turienes. Es esmu nesusi tūkstošus un visi viņi guļ nāves miegu, vella pili.

Dzintars (uzstājas). Aiznes mani! Aiznes! Man viņš jadabū. Jo Saules meitai ir jamirst, ja es viņu nedabuju.

Lielā Varde (uz Milzi). Ja ķēniņš man pavēl.

Milzis (domās nopūšas). Ja, kad mēs jauni bijām... (Kā atmozdami.) Kazaika! Kazaika. Šis un tas It-nekas! Es viņu pazīstu. Mēs bijām draugi, kad es pasauli uz pleciem nesu, kad saule bij jauna, kad vēji bij jauni. (Uz Vardi.) Ja. Aiznes viņu manā vietā — es esmu vecs. Ja es būtu jauns, es skrietu pats...

Lielā Varde. Tad sēsties mugurā!

Milzis. Steidzies nu, steidzies, svaini! Es gaidīšu ziņas, kā veicas.

Dzintars (uzlec Vardei mugurā un steigšus aizjāj).

Visi zvēri (tek pakaļ pavadīt). Atvedi mums Kazaiku, Kazaiku!

(Palliek sulaiņi un sešas baltas māsiņas, kuras sēd ap Milzi apkārt. Klusums.)

Milzis (skumji, klusumā). Es esmu vecs... Es nevaru vairs steigties. Steidzaties, kas var! — — — (Paliek tumšaks.) ...Sveiciniet Kazaiku no manis. Sveiciniet Kazaiku! Kas viņu var atrast, tam mana valsts! Steidzaties, kas vēl ir jauns!

(Uz sulaiņiem gurdī un sērigi.)

Es gribu gulet. Es gribu mieru!

(Sulaiņi uzmanīgi pavada to pili. Sešas baltas māsiņas tek viņam līdzī. Vārti aizveras.)

(Priekšskats.)

Trešais cēliens.

Joda pili. Tumša, smaga pils iekšpuse. Vidū liels galds. Dibnā krāsns no kauliem taisīta. Pie sienam ģindeņi, maskas sikspārņi. Zemi pusriņķa logi. Naudas mucas. Lieli, smagi stabi atbalsta griestus.

Liela Varde (uz Dzintaru). Kāp nu zemē. Mēs esam klāt. Te dzīvo Šis un tas Itnekas.

Dzintars (nolec steigšus un izstaipa locekļus). Aha! Tad te. (Apskatas.) Bet ātri tas gāja. Cik tālu mēs esam?

Liela Varde. Trīs laiki, deviņas ķēniņu valstības un deviņas jūras.

Dzintars. Vaj mēs drīz varam tikt atpakaļ?

Liela Varde. Kad zvaigžņu pakavi laika zīrgam sadīls, tad kājam gājejs būs mājā.

Dzintars (atminas ko). Vai! Magonite, Saules meita sumpurpos. Mums drīz jatiek atpakaļ.

Nu, kur viņš ir? (Aplūko kaktos.) Kāda pils! Kādi biezi gaisi! Valoda nomirst... Šis un tas Itnekas, kur viņš ir?

Liela Varde. Uzbildini viņu.

Dzintars (dziedoši, lūdzot). Šis un tas Itnekas! Atsaucies! Atsaucies! (Klusums. Tad no zemes dziļuma salda sanešana, kā no zīmfoniskas muzikas, kuŗa tūlīt apklust.)

Lielā Varde. Ku—aks! Ta ir viņa elpa. Kad es pavasaros mostos, es to dzirdu.

Dzintars. Šis un tas Itnekas, atsaucies, atsaucies! (Atkal ta pati Isā, saldā muzika; kaktos uzliesmo kā rīsa un apdziest.)

Lielā Varde. Atsaucies, mūsu draugs, atsaucies!

Balss. Kas mani sauc? Kas meklē?

Dzintars. Cilveki un dzīvnieki. Mums tevis vajaga.

Balss (tuvu). Cilveki? No zemes? Kas mani ir atminejies? Vai, kāda laime! Sveiki tie, kas mani atminejās! Kas tur tagad notiek uz zemes un kā tur klājas?

Dzintars (uz balss pusi runā). Ļaunas dienas! Slikti klājas. Tur valda tagad tumšais ķēniņš-burvis manā pilī. Sumpurpi ir izlakuši visus avotus un saule ir pierauta ar ķēdi pie zemes. Nakts tur valda.

Balss. Ak, saule, saule! Kad es tur biju, saule sēja ar zelta sētuvi puķes un sapņus. Zemē bija tikpat zvaigžņu kā pie debesīm. Brīnumi staigāja pa ceļiem un runāja no koku lapām. Jauns bija viss. Cilveki taisīja un mastoja kuģus, lai brauktu uz dievu zemi... Vaj viņi aizbrauca?

Dzintars. Es nezinu. Tagad tur ir tumšs un auksts. Cilveki ir — ļauni.

Balss. Vaj tu arī esi cilvēks?

Dzintars. Ja.

Balss. Ak, kāda laime! Cilvēks ir atnācis pie manis? Vaj tu ilgojies pēc manis?

Dzintars. Ja. Palīdzi mums. Neviens cits nevar mums palīdzēt.

Balss. Ak, cilvēki mani atkal meklē! Reiz tie mani atmēta un nodeva Joda kalpībā. Man tagad vajaga mantu raust Joda klētīs un manas rokas paliek netīras. Cilveki mani meklē. Laime... laime!

(San muzika.)

Dzintars (steidzīgi). Nāc, nāc, mēs tevi gaidam!
Drīz!

Balss. Es nevaru... Un tev ir jamirst. Jods mani ir ieslodzījis, un kas mani gribetu atsvabināt, tam ir jamirst.

Dzintars. Kur tu esi, Šis un tas Itnekas? Parādies mums.

Balss. Es nevaru parādīties. Šis pils valdnieks ir paņēmis manu izskatu.

Dzintars. Kur tavu izskatu var dabūt?

Balss. Pie Joda. Es varetu parādīties tikai tad, kad būšu brīvs. Nav neviena, kas to spētu.

Dzintars. Es to spēju!

Balss. Tu gribi mani atsvabināt?

Dzintars. Es gribu.

Lielā Varde. Ku—vak! Es ari. Es ari!

Balss. Tad jums ir janomaitā Jods, kas mani kalpina. To neviens nevar. Tadēļ, ka neviens vairs mani nemīl... Visi ir veci palikuši. Mani mīlē tikai atmiņās... tikai sapņos.

Dzintars. Es to varu! Es tevi mīlu.

Balss. Tu esi sapņotajs. Tev ir jamirst. Bēdz cik vien ātri vari. Jods nāks mājās un saplēsīs tevi. Daudz sapņotāju ir mani te meklejuši — visi viņi man bija jaaprok un saule tur jūsu zemē raudāja... Tikai viens mani var atsvabināt... tikai tas...

Dzintars (steidzīgi pārtrauc). Kas? Kas? Kurš?

Balss. Kuŗu Saules meita mīlē — — —

Dzintars (laimīgi). Es!

Balss (stipri un noteikti). ... Kuŗam līdzī ir Saules meitas sejs.

Dzintars. Man, man! (Izvelk spogulīti.)

Lielā Varde (priecīgi). Kva—ā, kva—ā—ā!
Kua! Kua! Kua!

Balss. Bēdziet, bēdziet! Es dzirdu, ka Jods tuvojas. Paslēpjaties, draugi, nāves stunda tuvojas...

(Uguns plaiksnas un apdziest; tumsa. Dzirdama dimdešana
arvien tuvāk.)

Dzintars un Lielā Varde (meklē kur slēpties,
uzrāpjas uz krāsns).

Jods (dimdedamš ieskrien. Liels, tumšs, bezveidīgs;
spļauda un šķauda). Šis un tas Itnekas, dod uguni,
klāj vakariņas!

(Pēkšņi paliek gaišs; uz liela galda parādas visādi ēdieni un
trauki. Jods klūp klāt un rij steidzīgi, špākdams. Kaulus met
uz visiem kaktiem. Paēd drīz un pietrukstas. Ož gaisā.)

Šis un tas Itnekas, kas te par smaku! Slikta
smaka, saules smaka!

Balss. Nekas, nekas; bija dieviņa cilvēks iegājis.

Jods, Kur palika?

Balss. Aizgāja atkal — aizgāja.

Jods. Šis un tas Itnekas, — dzēsi ugunis, no-
nemi galdu! (Paliek tumšs, trauki nozūd no galda.)

(Jods ož un meklē, kamēr beidzot uziet Dzintaru ar Lielo
Vardi uz krāsns; ierēcas.)

Ta ta smaka — ta siltā dvaša! Aha, ha haa! —
Nāc zemē, nāc priekšā!

Lielā Varde (no bailem). Kvarrrrks... Kva—a—
arrks! (Paliek uz vietas).

Dzintars (aši nokāpj).

Ne tevi mekleju,

Ne tevis man vajag.

Jods (priecīgi tuvojas rokas berzedams).

Pats ienāci speltē,

Ne tevi saucu.

Dzintars (stingri).

Pats nācu, pats prasu:

Dod to, kas tev kalpo!

Jods (nikni).

Pats ienāci speltē,

Pats paliksi gūstīts.

Ak puisī, ak puisī,

Ne pātari nelīdz!

Dzintars (stingrak).

Laid to, kas tev kalpo,
Tad neiešu lausties.

Jods (nikni).

Pats paliec vēl kalpos,
Ne prasīt ko driksti!
Tu, pūpedis, pundurs,
Vaj pazīsti kungu! (Grābj ar abām rokām.)

Dzintars (izvairas).

Tu stipris, es vieglis —
Es paceļos augstāk.

Jods (uzmākdamiēs).

Tu cīruls, es vanags;
Dzied' pēdejo dziesmu!

Dzintars (jautri, kaitinādams).

Tu putniņu ķersi,
Bet dziesma vēl paliks.

Jods. Es nokaukšu dziesmu.

Dzintars.

Gan, elpa vēl paliks.

Jods. Sērs nosmacēs elpu.

Dzintars.

Gars uzplīvos gaisā.

Jods (uzbrukdams).

To smacešu liesmā!

Dzintars (izvairīdamies).

Gars spīdēs ar sauli.

Jods (kliedz).

Ta nosliks ar nakti!

Dzintars.

Es lekšu ar zvaigzņem,
Ar mēnesi jaunu,

Tu paliksi peklē —
Vecs kroplis un ubags.

J o d s (ierēcas).

Ā, pintiķi, pātarus
Diezgan nu skaitīt. (Grābj ar visu spēku.)

D z i n t a r s (izvelk aši nēzdaudziņu un paplīvina).

J o d s (apdedzina pirkstus, iekliedzas).

Au! au! kur to ņēmi?
Prom, vācies pa durvīm!

D z i n t a r s.

Es ņemu līdzī
To, kas tev kalpo:
Šis tas Itnekas —
To vārdu gan zini.

J o d s (arvien trakak).

Ne mūžam, ne mūžam!
Bēdz, pūpedī, kucen!

(Iesvilpjas, paķer lielu kruķi no krāsns. Pils pieplūst ar jodiem, kuri taisa lielu riešanu un kaukšanu un skraida cits caur citu ap Dzintaru.)

L i e l ā V a r d e (no izbailem, nemitīgi).

Ku—varrks—kvarrrks, kvaaa—a!

D z i n t a r s (sevī).

Ak Saules meitene,
Piemini mani —
Gan mirdzesi tuvak
Kā mirdzi tālu. (Sataisas uz cīņu.)

J o d s (ar kruķi pagrūž Dzintaru pie zemes, smejas).

Ne pirmais esi,
Ne pēdējais būsi;
Lai balina kaulus,
Nu Saulite mīļā! (Gāžas virsū ar visiem jodiem.)

D z i n t a r s (izvelk aši spogulīti un tura to preti Jodam. Asa gaisma uzdzirkst, kā no zibēpa).

Še paņem to smaīdu,

To Saulītes smieklu,
Še, paņem to sirdi,
Kas svelmi dod saulei!

Jods (ieklīdzas un krīt augšpēdu, ar rokām acis aizspiezdams).

Ai, žēlo, ai, žēlo!
Ņem pili un mantu!
Pagalam nu redzokļi — — —
Au! au! au! Au! au!

(Visi jodi lielās izbailēs izklīst uz visām pusēm, daži pakrīt no bailēm.)

Dzintars (tura spogulīti kas mirdz, rokā un tuvojas).

Šis un tas Itnekas
Izskats lai tik atgriežas!
Pats vari aiziet
Kur patīkas.

Jods (vaid).

Ņem izskatu, ņem izskatu!
Ļauj dzīvot vēl vienu naksnīgu —

Dzintars (paslēpj spogulīti).

Skrej dziļāk peklē,
Smoc, paslēpies,
Tik atpakaļ mūžam
Vairs neskaties.

Jods (iekaukdamiēs aizskrien pa lielajām durvim.)

Lielā Varde (aši nolēc no krāsns; priecīgi). Kva!
Kva! Kva! Kva! Kva! Kva! Šis un tas Itnekas
ir vaļā!

Dzintars (sauc priecīgi). Šis un tas Itnekas, dedzini uguni, klāj galdu priekš trijiem!

Balss. Tikai divi ēdeji un liek klāt priekš trijiem.

Dzintars. Klāj vien. Pats klājejs ēdīs līdz.

(Pēkšņi gaišs. Lielais galds grezni uzklāts ar visādiem ēdieniem.)

Balss. Ai, kāds tu labs kungs! Agrākais nekad neaicināja pie galda pa tūkstošgadiem.

Dzintars un Lielā Varde (nosēstas un sāk ēst).
Sēsties vien mums vidū un ēdi līdz.

Balss (nosēstas un ēd neredzams līdz, tikai spožaka gaisma ir tur).

Dzintars. Šis un tas Itnekas, saki, vaj negribi savu izskatu dabūt?

Balss. Labprāt gribu, pie ka viņš ir?

Dzintars. Pie manis. Tavs bijušais pavēlnieks to atdeva man.

Balss. Ko prasi par to, mans mīlais pavēlnieks?

Dzintars. Vaj negribi nākt pie manis kalpot?

Balss. Mūžīgi vien. Tava balss ir tik laba un tavs apgērbs arī man patīk. Tu esi sudrabots un sārts. Tu esi no tās zemes, kur es reiz biju.

Dzintars. Tu mani redzi?

Balss. Es visus redzu, mani neviens neredz?

Dzintars (uzaicinadams). Šis un tas Itnekas, paņem savu izskatu, parādies!

Balss. Es varu parādīties tikai tam, kas mani pazīst un kas zina manu īsto vārdu. Bet to neviens visā pasaulē nezina. To var zināt tikai tas, kas var dzīvot gaisā, zemē, ūdenī.

Lielā Varde (priecīgi). Kua! kua! Es to zinu. Tavs īstais vārds ir — — — (Dziedoši un noslēpumaini.)
Kazaika.

Dzintars. Ka—zai—ka, Kazaika, parādies!

Kazaika (parādas pēkšņi pie galda. Viņš gaišā debess zilā uzvalkā, tievs, vingrs, jauns un stalts. Sejs skaists, smaidīgs, lielas dzirkstošas acis. Matī zeltaini, lielā vilnī līdz pleciem nogulušies. Balta josta. Galvā maza zelta cepurīte ar trijām skaistām svešu zemju putnu spalvam. Rokas garas spārnveidīgas, ar putna spalvam ap elkoņiem un pleciem. Kājās zandaļi ar puķēm. No viņa nāk liels gaišums un pils paliek gaišāka.)

Dzintars un Lielā Varde (no brīnumiem pietrūkstas kājās). Kazaika, Kazaika! Ā! Tu esi Šis un tas Itnekas! (Ilga izbrīnešanās).

K a z a i k a (savīcina rokas; liģsmis). Es esmu brīvs! Jūs mani atsvabinajat!

D z i n t a r s. Mēs tevi meklejām un atradām!

K a z a i k a. Meklejat? Es esmu jums vajadzīgs? Ak, kāda laime. Ko es varu darīt, mans mīlais pavēlniek?

D z i n t a r s. Tev jānāk man līdz. Ķēniņš-burvis ir manu Magoniti Saules meitu sagrābis un licis sauli ķēdē piesiet, lai ta nestaigā debess ceļos. Nakts ir un visi cilvēki nīkst tumsā.

L i e l ā V a r d e. Un neviens vairs nezinaja, kur tu esi un es to nedrīksteju teikt. Zeme man aizliedza.

K a z a i k a. Neviens nezinaja... Es esmu bijis aizmirsts. Aizmirsts... (Skumji.) Ari es esmu aizmirsts? (Aizsedz sev acis; klusums.)

D z i n t a r s. Visi tevi atminiesies, kad atkal redzēs. Neviens cits mums vairs nevar palīdzēt. Tikai tu. Steigsimies?

K a z a i k a (lielās ilgās). Steigsimies... steigsimies! Es gribu būt atkal tur. Es gribu, lai jūsu zeme ir atkal laimīga. Tā kā toreiz. Ak, mani draugi! (Apkampj abus sirsnīgi; tad kā atminēdamies.) Tik sakiet, vaj tur jūsu zemē vēl dzied? Es tur atstāju dziesmas.

D z i n t a r s. Tu?

K a z a i k a (māj apstiprinādams). Ja, un vaj tur ir dievi? Visadi brīnišķīgi dievi gaisā, zemē, ūdenī, zvaigznēs. Es devu tur ļaudīm dievus.

D z i n t a r s (vēl vairāk brīnīdamies). Ari dievus?

K a z a i k a (kā sapņos). Dievus un teikas un brīnumus. Man bija toreiz daudz draugu. Sen, veseli mūži ir aizgājuši... Vaj tur ir vēl neatrastu zemju mekletāji? Ak, toreiz, toreiz, kad es kādam kapteinim par zelta aunu stāstīju un kad viņš ar savu kuģi un simts jaunekļiem jūrā skrēja... Vaj viņš atrada to zemi? Vaj mūķītis savai princesei vēl tic? Vaj viņš ir jau ticis par ķēniņu? Vaj manas grimušās pasaku pilis ir jau pacēlušās?

Dzintars. Es nezinu... Tur bija tumšs un auksts, kad es devos ceļā. Par sapņiem neviens nerunāja, jo tur valda burvis. Bet tas ir jauki; ko tu saki.

Lielā Varde. Zeme vaid tur un dun. Man jūtās, viss ir aizmirsts.

Kazaika (sajūsmots). Nē, nē! Nevar būt viss aizmirsts. Nekad nevar būt viss atrasts. Manām jūram vajaga mūžīgi šalkt un zilgmot. Maniem kuģiem nedrīkst būt nevienas ostas un viņu zēģeles nekad nedrīkst bez vēja būt... Viņām vajaga brāst kā mākoņiem. (Vicina rokas kā skriet gribedams.) Manas zvaigznes nevar būt saskaitītas. Ja vecie dievi ir miruši, es radišu jaunus. Ja zeme ir piekususi un grib apstāties, mums vajaga pārcelties uz zvaigzņiem un doties jaunos ceļos. Dziesmas nekad nedrīkst kluset.

Vaj tad neviens vairs spožos ziepju burbuļus nelaiž gaisā? Ak, mani mīlie draugi, es jums to atkal mācišu.

Dzintars un Lielā Varde (priecīgi). Ja, māci, māci, Kazaika.

Kazaika. Labi. Es gribu mest zelta kamolus uz ceļiem kā toreiz, lai katrs var tecet tiem pakal uz pilim, kur skaistules gul uz mēneša spilveniem un no kuŗu dvašas rozes ir smaržīgas... Zelta kamolus, kuŗi aizved līdz dieviem un aiz dieviem, katru, kam patīk tiem pakal iet.

Ja, steigsimies, steigsimies, lai jūsu nabaga zeme nenosalst! (Vicina spārnu rokas.) Lai burvis viņai miegu neuzlaiž. Es gribu nomest vēl dažas zvaigznes tur jūsu zemē, kur es reiz biju. Es gribetu dažas pasakas vēl aiznest. Es esmu tās uzglabājis, Jodam kalpodams. (Viņš noņem savu apaļo zelta micīti, dažas zvaigznītes izkrīt un ripo pa zemi.)

Dzintars. Zvaigznes! Ai!

Lielā Varde. Ku—ak, kuak! (Brīnas.)

K a z a i k a. Ja, es esmu brīvs, es arī jums, mani draugi, gribu ko dot.

L i e l ā V a r d e. Sauli maniem veciem kauliem. Tagad tur ir ziema. Ku—uaka!

K a z a i k a. Vairak kā sauli un vairak kā mīlo Magoniti, Saules meitu. Es jums gribu dot karstakas asinis. (Smaida līgsmi.)

L i e l ā V a r d e. Ak, ak! Kas tas ir?

D z i n t a r s. Bet saki, kas tu esi, Kazaika?

K a z a i k a (mīli). Jūs manis vairs nepazīstat?.. Es esmu jūsu senie jaunie sapņi. Visas zemes sapņi. Mēs esam atkal satikušies. (Nem tos pie rokas un skatas acīs.)

D z i n t a r s (aizgrābts, dziļās domās skatas uz Kazaiku). Mūsu sapņi!..

L i e l ā V a r d e (klusu pie sevis). Mūsu sapņi!.. Ak! Kvak, kvak! (Slauka sev asaras ar delnu.)

D z i n t a r s (kā atmozdami). Nāc, Kazaika, nāc! Mēs būsim visi laimīgi. Bet steigsimies, kamēr nav par vēlu. Mūs gaida; vēl tikai trīs dienas un divas nakts laika.

K a z a i k a. Ja, steigsimies! Es esmu brīvs! (Smejas lielā laimē.) Es esmu brīvs... Es tikai paņēmu manus sulaiņus līdz. (Sīt plaukstas.)

D z i n t a r s (uz Lielo Vardi). Nes mūs atpakaļ. (Grib mesties mugurā.)

L i e l ā V a r d e. Es nevaru. Mans ķēniņš-milzis mani sūtīja šurp un te mēs esam. Bet atpakaļ es ceļu nezinu. Kvarrks!

K a z a i k a. Es zinu, es zinu! Mums jābrauc pār deviņām jūram. Manas laivas ir ātras. Vēl neviens vēlš tās nava panācis nekad. Tikai viņas ātri drūp. Bet steidzamies! (Sasīt plaukstas trīs reizes; gadas deviņi balti sulaiņi un iet Kazaikam pakaļ.)

(Papriekšu K a z a i k a mirdzēdams, tad D z i n t a r s un L i e l ā V a r d e, kuŗa plakšīnadama izlec pa lielajām durvim. Aiz viņiem sulaiņi. Ugunis nodziest. Krēsla.

Jodi (steigšus sāk nākt no visām pusēm un kaktiem. Burvis vidū.) Au! Au! Mūsu kungs un meistars pagalam! (Skraida viens caur otru.)

Otrs. Viņam izdedzinātas acis! Tas bija kaut kas no saules un zibēna. Likās tikai spogulītis vien.

Trešais. Au! Au! Un šis un tas Itnekas ir prom. Ko mēs darīsim? Viņš ir dabūjis savu izskatu atkal.

Pirmais. Viņi to aizveda. Mūsu kalps pagalam. Kas mums dos visu labu nu?

Burvis. To ne, to nevar ļaut. Mūsu vara tad pagalam. Viņš nobeigs lielo mūsu burvi-ķēniņu.

Trešais (pēdas ozdams). Au! Vēl siltas pēdas, vēl nav tālu!

Pirmais. Burvi, velc tīklus, sauc palīgus, pūties, buries, liecies, vērties! Apturi viņus. Aizmaldini!

Burvis (domā). Paga, trakuļi! Lēnam, ar apdomu, ar ziņu.

Trešais. Ko lēnam! Ķer, kamēr nagi karsti. Kamēr vēl sviedru smaka. (Ož pēdas.)

Otrs. Au! Spogulītis! Meistars ir akls. Mēs visi akli būsim. Es neķeros klāt, au!

Burvis (paceļ pirkstu; gudri). Paga. Varde tos nenes; dzirdejat. Tiem jābrauc kuģi pār jūru.

Pirmais. Sagriez jūras! Sakrusto vējus, saplēs kuģus. Satin būras. Sasauc viesuļus!

Trešais. Pūtīsim visi pulkā!

Otrs. Aizdzīsim debess pamalē.

(Sapulcejas visi vienā vietā.)

Burvis (noslēpumaini). Kad viņu kuģis būs beigts, es piebraukšu savu. Es būšu kapteinis.

Jodi (priekā). Tu būsi kapteinis! Mēs būsim matroži! He, he!

Burvis (met zīmes gaisā).

Bu, bu, bu...

Kapteini, vērsies,

Matrozi, rāties,
Ar vēju ārdies!
Bu, bu,
Biku, biku, bu!

J o d i (riņķo arvien ātrak; viņu vidū parādas matroži; jodi pazūd — viņi pārvēršas par deviņiem matrožiem). He, he! Mums pieder pasaule!

B u r v i s (sajaucas ar viņiem un viņa vietā parādas kapteinis melnā mētelī un kapteiņa cepurē). He, he, septiņdesmitā vētrā! Aizlaidies, atrodies!

V i s i (korī, riebigā vētras skaņā). Uhhh... Fii—uhhh! Uhhh! Septiņdesmitā vētrā, fii—uhhh! (Steidzīgi aizskrien pa durvim Dzintaram pakaļ.)

(Priekšskars.)

Ceturtais cēliens.

(Mūžibas salā.)

(Liela spokaina kuģa deķis. Masti. Būras nokārušās guļ bez vēja. Jūra. Aiz kuģa zaigans valnis — Mūžibas sala, pie kuģa kuģis pierauts. Valnis daudz augstaks par kuģa virsu, līdz pus mastiem. — Mēness un saule guļ debess malā bez spožuma, nekustīgi. Ari zvaigžņu puduris. Zeltainpeleks gaisa visapkārt. Dziļš miers. — Pa lūkam uz kuģa virsus uzkāpj un nokāpj jūrnieki un ceļotāji. Pie stūres sēd kapteinis-burvis melnā mētelī.)

J o d i - m a t r o ž i (skraida priecīgi šurp un turp). He! he! Labi braukts.

B u r v i s - k a p t e i n i s. Labi stūrets. Mēs stāvam!

M a t r o z i s. Būras krīt. Masti nešūpojas.

O t r s. Ūdeņi nekustas! He! He! He!

T r e š a i s. Vēji guļ. Mēs stāvam.

B u r v i s - k a p t e i n i s. Mēs stāvesim mūžīgi. Neviens nekur netiks. Labi braukts.

P i r m a i s. Bet ātri skrējām! He! He!

B u r v i s - k a p t e i n i s. Labi vilinats! (Nosmejas.) Nu mēs arī varesim atpūsties.

Ceturtais. Guli nu, Saules ķēniņa dēls! He! He!

Otrs. Guli nu, Šis un tas Itnekas! He! He!

(Visi ierēcas un nosmejas ļaunā priekā. Tad nolien pie malas. Kapteinis paliek redzams pie stūres.)

Dzintars (iznāk no kuģa apakšas pa lūku un skatas izbrīnejies uz visām pusēm). Kas tas? Mēs stāvam!

Lielā Varde (uzrāpjas pēc viņa uz deķa). Mēs stāvam? Ku—aks!

(Kazaika baltie sulaiņi izlien viens pēc otra no lūkas un arī brīnas.)

Dzintars. Kaptein, uz priekšu! Man ir jāsteidzas. Savu mucu zelta tu dabusi.

Burvis-kapteinis (ģirdzīgi). Mēs stāvam!

Lielā Varde. Ku—vak! Kāda jūra! Kādi gaisi! Kadēļ mēs stāvam?

Dzintars. Kas tas par valni? Kur mēs esam?

Burvis-kapteinis (salti). Vēji ir nostājušies. Es pats nevaru būras piepūst. (Uz Vardi.) Pūt tu, lielā skrējeja. (Ģirdzīgi smejas.)

Dzintars (uz kapteini). Kas ta par salu?

Burvis-kapteinis (ģirdzīgi). Ta ir laba sala, laba sala...

Lielā Varde (skatīdama). Kva—kva! Saule ir bez gaismas un guļ blakus mēnesim. Zvaigznes ir visas vienā pudurī. Kvak!.. Man tā kā ledus nāk pie sirds. Man nāk raudas... Kva—ak!

Dzintars (pavēloši). Mums ir jāsteidzas, kaptein! Mums ir tikai divas dienas laika. Saules meitiņa Magone — mani gaida.

Lielā Varde. Es dzirdu kaut ko. (Dzirdama tāla skaista muzika aiz salas augstā valņa, kā nodūcošs zvans.

Dzintars. Spēlē... (Abi skatas uz valņa augšu.) Kas tur varetu būt? Dodiet trepes! (Muzika apklust.) Paskataties.

(Baltie sulaiņi steigšus atnes striķu trepes un uzmet uz valņa.)

Dzintars. Kāpjiet augšā!

Kāds no sulaiņiem (rāpjas pa trepēm un uzstājas uz valņa. Dzirdama atkal klusa, jauka muzika).

Sulainis (augšā iesaucas). Ai! Ak, cik skaisti! (Viņš saplaukšķina rokas un nolēc aiz valņa.)

Lielā Varde (gurdeni). Man liekas, es esmu laimīga! Jauka muzika...

Dzintars (gaiņā ar roku). Kā zīds ap galvu tinas! Brīnums! (Uz augšu lūkodamies.) Kur viņš palika? Kur?

Sulaiņi. Mēs paskatīsimies. (Otrs kāpj pa trepēm uz valņa. Muzika). Ak, cik skaisti, ak, cik jauki! (Saplaukšķina rokas un nolēc aiz valņa pirmajam pakal.)

Citi. Pagalam! Pagalam! (Sačukstas viens ar otru.)

Dintars. Mēs gribam zināt, kas tur ir? Saucat viņus atpakaļ!

Sulaiņi (apsien viēnam virvi ap vidu). Sauci tos atpakaļ!

Trešais (uzkāpj uz valņa; iesaucas). Ak, cik brīnišķīgi! Ak, cik jauki! (Sasit plaukstas un grib lēkt, bet viņu atrauj atpakaļ. Viņš nokāpj pa trepēm uz kuģa.)

Visi (apkārt). Kas tur ir? Kas notiek? Kas bija? Runā?

Sulainis (smaida laimīgi un izpleš rokas, kā gribēdams ko teikt, rāda ar zīmēm, ka tur jauki).

Visi (rausta aiz drēbēm). Stāsti! Stāsti! Runā! Kas ir?

Sulainis (rāda ar zīmēm ko ļoti patīkamu, bet nerunā).

Dzintars (nāk klat). Laidiet! Kas viņam noticis?

Sulaiņi. Viņš nevar runāt! Viņš zaudejis valodu! Viņš ir mēms... (Uztraukums.)

Lielā Varde. Viņš ir mēms no prieka. Ku—vak! Ku—vak!

Dzintars. Viņš grib mums slēpt ko redzejis.

Lielā Varde (dūšīgi). Kuu—ak! Es gribu redzēt! Es teikšu visu. Laidiet mani! Ku—ak! Ku—ak!

Dzintars (atturedams). Nepaliec tur, nāc atpakaļ.

Sulaiņi. Ne, ne. Mēs apsiesim saiti. Tur nevienu nevar laist. (Apsien saiti ap krūtīm Vardei.)

Kapteinis-burvis (glūn un nosmejas sevī). He, he, he, he.

Lielā Varde (uzrāpjas pa trepm uz vaļņa un skatas). Ku—u—uak! (Sasit plaukstas, grib nolēkt, bet sulaiņi atvelk to atpakaļ uz kuģa. Viņa nokāpj. Visi apkārt. Lielā Varde aizvērusi acis kā lielā laimē.)

Dzintars (steidzīgi ķer pie rokas). Kas tur ir? Kas tur notiek?

Sulaiņi (reizē). Ko tur dara? Kur mūsu kalpi? Runā, runā!

Lielā Varde (plāta rokas). Ku—ak! Ku—ak! Kva—kva—kva. Kvarrks—kva—rrr—ks!

Dzintars (rausta viņu). Nu saki, runā! Kas? Ko?

Lielā Varde (sakrusto rokas uz krūtīm, nokar galvu). Kuak! Kva? (Tad viņa mēģina visādām zīmēm izrādīt savu prieku un laimi un slauka asaras.)

Sulaiņi (izbijušies). Viņa nerunā. Mēma! mēma!

(Izbrīnešanās un sačukstešanās.)

Dzintars Ak, kur mēs esam, kur esam? Man arī nāk asaras. (Aši apcērtas ripkī.) Šis un tas Itnekas? (Uz sulaiņiem.) Kur viņš ir?

Kāds sulainis. Tūlit, tūlit pamodinašu. Viņš gul. (Ieskrien pa lūku kuģī.)

Balss (tuvumā). Es esmu te, kas mani sauca?

Dzintars. Kazaika, Kazaika, parādiess!

Kazaika (parādas mirdzošs blakus Dzintaram). Ko vēlies, mans kungs?

Dzintars. Saki, Kazaika, kur mēs esam? Kuģis stāv?

Kazaika (aplaiž acis visapkārt un savicina rokam). Ak!.. Ak!.. (Muzika.)

Dzintars (izbrīnejies piesteidzas tam klāt). Kur mēs esam, saki drīz.

Kazaika (lēni). Ak, mani mīlie draugi — mēs esam... mēs esam pie Mūžības salas.

Dzintars (apmulsumā). Pie Mūžības salas!..

Lielā Varde (saliek lēni rokas). Ku—ak!

Sulaini (cits caur citu). Pie Mūžibas salas, — pie Mūžibas salas... Pie Mūžibas salas.

(Iestājas liels klusums; visi paliek kā sastinguši; dziļa pauze, kurā izbrīņējušies visi skatas viens uz otru. Kazaika stāv viņu vidū; nolaižas kā mākonis uz kuģa.)

Kapteinis-burvis (pie stūres; sakustas, pīrdzīgi, jauni iesmejas). He, he, he, he...

Daudzas balsis (tapat pīrdzīgi; kori). He, he, he, he...

Dzintars (atgriežas atpakaļ). Kazaika! Kas tas ir, Mūžibas sala?

Lielā Varde (jautājoši). Kva—ak? Kv—aak?
(Visi skatas uz Kazaiku.)

Kazaika (domādams). Mūžibas sala ir ceļa gals.

Dzintars. Gals?!.. Gals. Bet mums jāsteidzas. Saules meitiņa Magone ir sumpurpos. Jasteidzas!

Kazaika. Neviena nav bijis tik steidzīgs kā es. Pie ka es esmu, tam nekur nav dusas. Pie kājam tam ir spārni un naktis spilvens zem galvas deg... Bet tālāk arī es nevaru, kā līdz mūžībai... Te ir viņas sala.

Dzintars (nemierīgi). Un mums ir tik viena diena laika! (Muzika)

Kazaika. Klausies, kā skan... Tur dzied un spēlē visi laiki kopā. Kas ir te viena diena! Te laikam nav mēra. — Ne rīta, ne vakara, ne nakts... Te ir gals laikam.

Lielā Varde (rāda pie sirds ar zīmēm un mocās ko izteikt, bet nevar). Ku—aks!

Dzintars (skatas jūrā gar valni). Kas tie par kuģiem pie salas?

Kazaika. Tie ir visi sapņotāju kuģi. (Pakāpjas. Viņi apstājas tikai pie šīs salas. Es tos pazīstu.

Dzintars (pakāpies viņam līdz). Simtiem. Tūkstošiem! Ak, pulks!

Kazaika. Tūkstošiem! Kā tie skrēja! Ska-

ties, tur ir mūsu vientiesiša kuģi. Nu viņš ir reiz atpūtā. Tur, skaties, tas lielais, tas ir Lāčplēša un Spīdolas kuģis... Tur ir lielo un mazo sapņotāju laivas un būras. Redzi, kā tās snauž. Kā dzērvēs nakts atpūtā... Tur ir vairaki ar asins sarkanām būram... Tur ir kāds ar saules zīmi uz karoga...

Dzintars. Un kur ir viņu ceļotāji?

Kazaika (uz valni rāidīdams). Klausies, tur viņi gaviļē. (Aiz valņa muzika.)

Lielā Varde (pēkšņi sāk lēkat un izrādīt lielu prieku). Kvaks! Kvvaaks! kve—e! Kveh! kveh!

Dzintars (uz Lielo Vardi zīmedams). Viņa nevar runāt.

Kazaika. Kas mūžību redzejis, tas vairs nerunā.

Dzintars. Kas tur notiek? Pasaki, kas tur notiek, Mūžības salā?

Kazaika. To arī es nezinu. Ja mēs gribam atgriesties vēlreiz zem saules, tad neviens no mums to nedrīkst redzēt. Kas to redzejis, tas tiek mēms pret pasauli.

Dzintars. Ak, bet mēs te nepaliksim. Kazaika, mīļais Kazaika, ved mūs prom.

Kazaika (klus). Man nav varas. Pati saule guļ, mēness un zvaigznes guļ... Vēji ir aizmiguši, laiks apstāties, es to nevaru... Mēs stāvam un mums jāstāv.

Dzintars (klīdz, nemierā). Kaptein, kaptein!

(Klusums.)

Kazaika. Neviens kapteins to nevar. Visi kapteiņi guļ te. Te ir ķēniņš — klusums... Mūžīgais klusums...

Dzintars (skumji nokar galvu). Mūžīgais klusums...

(Nogrimst domās.)

Sulaiņi (viens otram čukst). Mūžīgais klusums... Mūžīgais klusums...

Lielā Varde (sevi). Kvaks!... (Viņa atslīenas pret mastu gurdēni un nokar galvu.)

(Klusa, salda muzika no vaļņa.)

Kāds sulainis. Man netīkas vairs kusteties!

(Lēni apsēstas.)

Cits. Miegs... Laime... Laime. (Atlaižas miegā pret kuģa malu.)

Trešais. Laime... Klusums... (Atlaižas un pamazām iemieg.)

(Kazaika ir pakāpies uz komandas tilta. Viņš noskatas uz viesiem un paceļ lēni, lēni savas spārnu rokas uz augšu. Zaļgana gaisma un puskrēsla sāk ziedēt nemanot.)

(Lielā Varde lēni saņemst pie masta un viņas galva noslīgst uz sakrustotām rokām uz ceļiem. Viņa gul... Sulaiņi iemieg, viens pēc otra atkārtodami: Klusums... miegs...)

Dzintars (viegli nopūšas). Prieks... sēras... asaras... Miegs, miegs... (Lēni nokar galvu un sāk iemigt. Muzika apklust.)

(Kazaika lēni nolaiž spārnu rokas un skatas uz visiem aizmigušiem... Dziļš klusums.) — — — — —

Balss (skaidra, aicinoša, sievišķīga, noskan, kā zvanidama). Dzintar! Dzintar! Saules ķēniņa dēls! Kur tu esi tagad?

Dzintars (pēkšņi uztrūkstas). Kas? Kas mani sauc? Magonites — Saules meitas balss! (Apskatas visapkārt.) Kazaika! Kazaika, nāc!

Kazaika (lēni atbild nekustēdamies). Magonite tevi atminas tur, zem saules.

Dzintars (pilnīgi mozdāties). Magonite! Ak... Burvja ķēniņa pili. Kadēļ mēs šē stāvam! (Saceļas, kā kaut ko no sevis nokratidams.) Uz priekšu! Steidzamies! Būras vaļā! Vējus! Vētras! Viesulus!! Kazaika, nekavejies!

Kazaika (skumji). Mums nu ir jastāv!..

Dzintars (dedzīgi). Nē, mums nav jastāv! Nē! Nē! Es tevi esmu izglābis no Joda kalpības. Palidzi man. Man ir jatiek zemē atkal. Manis gaida. (Skrien pie stūres.) Kaptein! kaptein!

Kapteins-burvis (ir aizmidzis).

Dzintars (lielās sāpēs). Jaunu stūri! Jaunu kuģi! Noplēsisim to nost no šī vaļņa. Jaunas būras! Kazaika! Kazaika, gādā jaunu kuģi! Mostaties, mums jadodas ceļā.

Kazaika (nokāpj lēni no kapteiņa tilta).

Mūžam vairs neredzet
Saule kā zied
Mūžam vairs nedzirdet
Vēji kā dzied.
Spārnus ceribam
Mūžība griež,
Sapņotais skrējejs
Visdziļaki cieš.
Ciešanas izdzēs
Sapņojums liegs,
Maldus un steigas
Tin mūžības miegs.

Dzintars (tver viņu aiz rokam). Ak, vaj tiešām te ir mums japalieks? Vaj sauli nekad vairs neredzet? Zemes krastus, zaļas lejas, laukus, silus... Sudraba ezerus!

Kazaika. Ari es te esmu gūsteknis. Mūžība neglābj neko... Ari sapņus ne.

Dzintars. Bet es gribu tikai uz brīdi tur būt. Tad es nāku atpakaļ, ja citadi nevar. Magone... Mīļā Saules meita. Burvis viņu nomaitās... Ak, Kazaika! kad tu zinātu, cik viņa skaista. Un viņa mani piemin tagad tur. Vaj tad nav nekāda spēka, kas mūs aizvestu atpakaļ. Vaj mīlestība nav stipraka par mūžības skaņām.

Kazaika. Mīlestība ir sapnis... Viens no maņiem vislabakiem. Bet mūžība nav sapnis. Mūžība ir bezgalīga jūra, kurā sapņi šūpojas kā vilņi, bez gala un miera. Viens tik ir stipraks, kā mūžība.

Dzintars (ātri.) Kas tas ir? Saki!

Kazaika. Ziedojs. Kas var ziedot visdārgako, tas var darīt brīnumus. Un brīnums ir stipraks, kā mūžība.

Dzintars. Ziedot. Es varu... Ja!.. Ko lai es ziedoju?

Kazaika. Kas tev ir visdārgākais?

Dzintars (skumji). Magone — Saules meita.

Kazaika. Viņa nav te. Tev ir jaziedo jūrai un mūžibai te tūlit, tad mēs tiekam prom. Jūra ir mirusi te, vēji klusē, saule gul... Ziedojs, liels dārgums var tos sakustināt. Ziedojumā ir dievu spēks.

Dzintars. Ak, man nav neka, kā tikai pieņima no Saules meitas...

Kazaika (izstiepj roku). Dodi to.

Dzintars (izvelk zeltaino nēzdaudzīpu). Te ir viņas nēzdaudzīpš... (Domā.) Ja te būtu krustceļi, tad es aizlidotu.

Kazaika. Krustceļu te nav. Te ir tikai visu ceļu gali. Bet dod steigšus...

Dzintars (grib dot, aši atrauj atpakaļ). Ak! Nē, nē! To es nevaru dot. Ja atdodu, tad zaudeju mīlo Magoni. Viņa teica pavadidama mani: „Nevienam neatdodi, sargā cieti. Ja to pametīsi, tad man jāpazūd un neviens nezinās kur esmu.“ (Piespiež nēzdaudzīpu pie sirds.) To nevaru.

Kazaika. Tad mēs paliekam te.

Dzintars (cīnīdamies). Ak, nē; es ziedoju... Ziedot un iegūt. Atdabūt un pazaudet. Neviens nezinās kur viņa mīt. (Grib dot, atraujas.) Nē, es aizmirstu viņas dvēseli, viņas domas, viņas smaidus... Neviens nezinās. (Atrauj atkal atpakaļ.)

Kazaika (dedzīgi). Dod, dod! Te ir tikai bezgalība un mūžīgs miegs. Tu zaudē, lai varetu atkal iegūt... Kad zaudejuši būsim, mēs varesim atkal meklēt tur, zem saules.

Dzintars. Ja, ja. Atkal meklet! Es zaudeju viņu, lai atkal mekletu... Bet ja neatrodu?..

Kazaika. Tu nevari ziedot?

Dzintars (paceļ nēzdaudzīgu). Skaties, te viņas sejs; te viņas siltā dvaša, te skats... Ak, ziedojums cik dārgs!

Kazaika. Pasteidzies!.. Skaties, kā visi jau gul. Nāk baltais mūžības miegs.

Dzintars (skūpstā nēzdaudzīgu). Aizmetu, lai mekletu. Jo meklet ir tik labi... Es ziedoju. Nem! nem

Kazaika. Met jūrā.

Dzintars (pieiet pie kuģa malas). Dziļā zaļā dzelme. Dziļā aizmirstība. (Ļauj nēzdaudzīgam krist jūrā).

Kazaika un Dzintars (abi noskatas tam pakal). Nogrima...

Dzintars (sāpēs). Magone, Saules meitiņa nogrima. (Dziļš klusums. Tad tālš zvana sitiens dziedoši noskan pār jūru... Pēkšņi vējš iekrīt mastos un iesvelpjas. Būras sāk celties, kuģis kustas un sāk šūpoties. Mūžības sala sāk zust.)

Kazaika (uzskrien uz kapteiņa tilta). Mēs braucam! Mēs braucam!

Dzintars (līgsmi). Mēs braucam! Mostaties, ceļaties.

Kazaika. Raisat būras!

Sulaiņi (viens pēc otra pamostas un lec augšā līgsmi kārtā būras). Mēs braucam! Vēji ir vaļā!

Lielā Varde (atmostas). Kvaks, kvaraks! (Lēkā priecīgi.)

Dzintars. Kaptein, kaptein!

Kapteinis-burvis (pamostas, apskatas, ka kuģis kustas; bailēs sauc). Au! Pagalam! (Pārskrien pār kuģi un ielec jūrā.)

Kazaika (uz Dzintaru). Spoguliti! Kuģis ir apburts!

(Dzintars izvelk aši spoguliti un laiž gaismai krist uz matrožiem.)

Matroži (lielās bailēs). Au! Ai! Pagalam! (Skrien pār kuģi un ielec jūrā. Citi izskrien vēl no lūkas un pārveļas pār kuģa malu jūrā.)

Sulaiņi (gavilē). Ehe! Evoe!

(Kazaika stāv uz komandas tilta ar izplēstām rokām. Kuģis tiek satīts baltā miglajā un paliek neredzams. Dzirdami tikai vēja svilpieni mastos un saucieni: Uz priekšu! Mēs braucam! Lielā Varde kvakšina.)

(Priekšskars.)

Piektais cēliens.

Saules ķēniņa pili. Viss tapat kā pirmā cēlienā. Puskrēsla. Klusums.

Ķēniņš-burvis (sēd goda vietā lemidzis, snaudošs. Viņam blakus kanclers, galma kungs, burvis. Kara vīri tura goda vakti. Sumpurpi, ragana. Pēc brīža ārā dzirdams brauceju zvans arvien tuvāk un apklust gluži klāt pie pils).

Galma kungs (sulaiņiem). Kas tur? Kas drīkst traucēt ķēniņam miegu? (Sulaiņi skrien; nemiers.)

Vecais sulainis (steigšus nāk atpakaļ). Tur ir atbraucis Saules ķēniņa dēls — medinieks.

(Liels uztraukums.)

Galma kungs. Ko viņš grib?

Sulainis. Saka, lai tūlīt laižot viņu pie ķēniņa. Viņi ir divi. Vēl liela varde ir viņam līdz.

Burvis (uztraucies). Liela varde! Ta ir viszinātāja. Hm, nav labi, nav. Redzu, redzu...

Galma kungs. Nevar traucēt. Ķēniņš gul.

Sulainis. Saka, ka esot atvedis to, ko ķēniņš pavēleja. Viņam esot Šis un tas Itnekas!

(Kustība; Galma kungs sarunājas klusi ar kancleru.)

Kanclers (modina ķēniņu). Ķēniņ, paver acis, paver. Tavs sulainis medinieks ir klāt! Viņš ir atvedis Šo un to Itneko.

Ķēniņš (pamostas, berzē acis un kā ar šāvienu nošķaudajas. Visi pieliecas). Ko tu teici?

Kancelers. Sulainis-medinieks ir klāt.

Ķēniņš. Aha! Tā, tā! Tūlīt vedi iekšā. Varbūt dabušu zinat, kur viņa skaistā Magone atrodas tagad.

Sulaiņi (skrien un drīz ieved Dzintaru).

Dzintars (lepni un steidzīgi nāk. Zālē līdz ar viņu nāk liela gaisma. Viņš iet pie ķēniņa).

Ķēniņš. Aha! Kur Šis un tas Itnekas? Vaj pārvedi?

Dzintars. Pārvedu. Kā nē.

Ķēniņš. Vedi tūlīt tad iekšā.

Dzintars. Iekšā? Āre tepat jau viņš stāv.

Ķēniņš (skatas uz vienu un otru pusi, neredz neka, paliek nikns). Kā vari jokoties ar mani!

Dzintars. Nemaz nejokoju. Skaisties, cik gribi, bet te viņš stāv. Ko es tur varu darīt, ka tev tādas cāļa acis, kas neka nevar saskatīt.

Ķēniņš (pietrūkstas lielās dusmās, bet atkrīt atpakaļ). Kā drīksti, kā drīksti!

Dzintars (saka kādam). Šis un tas Itnekas, apmierini ķēniņu, apglāsti viņu.

Balss. Tūlīt, tūlīt!

Ķēniņš (saķer degunu). Kas man drīkst degunu kasīt! Uh! slepkavas, uh! (Iebļaujas nelabi.) Ķerat cieti un liekat balmuti cietumā!

Sulaiņi (klūp klāt). Cietumā! Ķerat cieti!

Dzintars. Šis un tas Itnekas, pakalpo nu kā nākas.

Balss. Ja tūlīt, tūlīt, mans pavēlnieks! (Dzirdams pliķa sitiens. Pirmais sulainis atlec nost, saķer vaigu. Cits dabū to pašu un atlec nost.)

Pirmais sulainis (otram). Ko siti man pliķi?

Otrs sulainis. Ko siti mani? Kā drīksti!

(Iesāk ķildu viens ar otru.)

Kancelers (galma kungam). Au! Ko grūsti mani!

Galma kungs (kancleram). Ko kniebi man? Kā drīkstī? (Sāk ķildoties.)

Burvis (sumpuram). Ko plēsi mani ausī?

Sumpurnis (burvim). Au, au! Ko raugies ap ausim. Ko buries? (Sākas lielas ķildas starp visiem un grūstišanās, dzirdami plīķi, ko dod Kazaika neredzams starp ļaudim.)

Ķēniņš (iebļaujas pēkšņi). Vai! bārzda, bārzda; kas drīkst raut manu bārzdu! Ķeriet slepkavas! (Pie-trūkstas un grib bēgt prom.) Kara pulkus šurp! Kara vīrus!

(Liels apjukums un ķildas.)

(Melnie karavīri ieskrien un grib grābt Dzintaru.)

Dzintars. Šis un tas Itnekas, kur mūsu sulaiņi!

Balss. Tūlit, tūlit! (Kāds saplaukšķina rokas.)

Baltie sulaiņi (parādas un uzklūp ķēniņa sulaiņiem). Ja, ja, ja!

Melnie karavīri (uzklūp tiem). Nē, nē, nē!

Dzintars. Šis un tas Itnekas, kur mūsu kara-vīri?

Balss (plaukšķina). Ir jau klāt, jau klāt!

Baltie karavīri (parādas un uzklūp ķēniņa kara-vīriem). Ja, ja, ja!

(Ķēniņa karavīri tiek nomākti un bēg, melnie sulaiņi tiek sagūstīti un citi bēg.)

Ķēniņš (kliedz). Uhu! Vēl karavīrus, karavīrus! Sumpurpus!

Baltie karavīri (saķer viņu). Ko gribi, darvas veci, ko pavēli? (Smejas un ved viņu pie Dzintara. Visi ķēniņa palīgi aizbēg, riedami un kliegdami.)

Dzintars (ķēniņam). Saki tagad tūlit, kur ir mana Magone Saules meita?

Ķēniņš. Kas par Magoni; neka nezinu.

Dzintars. To, ko ieliki cietumā, kad mani sa-vos darbos sūtīji!

Ķēniņš. Ieliku gan, bet vakar — cietums tukšs, Magone pazudusi.

Dzintars. Gan zinasi, gan! (Uz sulaiņiem.) Atvediet karieti, ar ko burvju ķēniņam aizbraukt. Pagādajiet krietnus vedejus!

Sulaiņi (skrien). Tūlit, kungs, tūlit!

Dzintars (rīko citus sulaiņus). Uzposiet pili, dedziniet ugunis!

Sulaiņi (nāk ar lielu darvas mucu, kuŗu melnie sulaiņi nes uz nestuvem). Citas karietes nava, kungs. Vaj būs laba ta pati?

Balss. Laba gan, laba, ceļat tik iekšā!

Citi sulaiņi (ieved četrus sumpurpus). Citu zirgu nav pie rokas. Vaj būs labi tie paši?

Balss. Labi gan, labi. Jūdziet tik priekšā.

Ķēniņš-burvis (karpas un sauc). Ļaudis, ļaudis, bubuļi, sumpurpi, saturiet spēku! Saturiet spēku! (Viņu ieceļ baltie sulaiņi un karavīri mucā. Ārā paliek tikai bārzda un galva.)

Ķēniņš (Dzintaram). Dari, ko gribedams, tik lūdzams nedari tā, kā manam vectēvam darija.

Dzintars. Nu ko tad tam darija?

Ķēniņš. Nu nolika saulītē... (Raudošā balsī.) Izlaidās, — izteceja ū—denī!

(Visi smejas.)

Dzintars. Nu tad noliekat saulītē, lai sasildas! Bet pamazām!

Sumpurpi (paņem mucu un nes Burvi-ķēniņu ārā). Au! Au! (Baltie sulaiņi tos payada ar gavilem.)

Dzintars (sauc). Šis un tas Itnekas, sasauci ļaudis, iesim meklet Saules meitiņu Magoniti.

Balss. Tūlit, mans kungs! (Sanāk: Lielā Varde, Kazaikas pavadoni, baltie kareivji un sulaiņi.)

Dzintars. Kas zina, kur tagad atrodas Saules meitiņa Magone?

(Visi skumīgi noliec galvas.)

Lielā Varde (tapat). Kvarrks! Kvarrks!

Dzintars. Vaj visi mani radi sanākuši? Šis un tas Itnekas, palūdzi manu svaini, Meža milzi.

Balss. Tūlit būs klāt. Taisiet vietas vairak.

(Sulaiņi atraujas.)

(Ienāk Meža Milzis sulaiņu pavadībā, divi ar zelta dakšam, plakstu cēlaji.)

Dzintars. Labdien, svaini, vaj nevari pateikt, kur atrodas tagad tava māsiņa, Saules meita Magone?

Meža Milzis (laipnīgi). Paga, paga, tūlit izzināsim. (Dziedoši.)

Māsiņas, māsiņas,
Slepenas vērpejas,
Gaisā un zemē
Visredzetajas!

Sešas baltas māsiņas (attek viegli, klusiem zvārgulišiem skanot, paklanas milzim). Ko teiksi, ķēniņ, ko vēlies?

Meža Milzis. Sakiet, kur tagad atrodas Saules meitiņa Magone, kura mums pazudusi?

Māsiņas (sagriež roku pirkstus minedamas; kori).

Tur, kur nēzdaudziņš
Noslīdej's —
Pie jūras ķēniņa
Dzelmē tās sejs.

Meža Milzis. Sakiet tagad, kas viņu var atrast un atdabūt?

Māsiņas (kori).

Kas dzīvot gaisā
Un ūdenī spēj,
Lai steidzīgi viņu
Atvest skrej.

Lielā Varde (sāk priekā lēkat un kvakšinat). Kva—aks, kvaks! (Rāda, lai sēstas mugurā.)

Dzintars. Šis un tas Itnekas, pasteidzies, gādā lai Magone tiek šurp.

Balss. Tūlit, mans pavēlniek!

(Lielā Varde steigšus prom.)

Dzintars (uz sulaiņiem). Klājiēt galdus, dedziet ugunis, gādajiet muzikantus. Mums būs ciemiņi šodien.

Sulaiņi (skrien un rīkojas). Ja, ja, drīz, drīz!

(Dzirdama tāla liela zvana zvanišana, kas tuvojas un skan arvien stiprāk un griežīgāk. Tad dzird jauku muziku skanot. Visi klausas uztraukti un priecīgi.)

Sulaiņi (skrien). Nāk, nāk! Saules meitiņa nāk!

(Visi skrien pie logiem lūkoties. Garī taures signāli priecīgi un gaiši skan tuvumā. Sulaiņi un Dzintars steidzas pie durvim.)

(Magone, vesta no Lielās Vardes, ierodas pa lielajām durvim, viņai līdz muzika dzirdama un gaisma tiek stiprāka.)

Dzintars (skrien un saņem to). Magonit, Magonit! Saules meitiņa!

(Sešas baltas māsiņas klusi zemu paklanas un pavada to. Gaviles.)

Meža Milzis (sulaiņiem). Paceliet tos vākus, paceliet! Es gribu viņu redzēt!

(Sulaiņi ar zelta dakšām ceļ acu plakstus.)

Meža Milzis (uz Magoni, kurš pieved Dzintars). Labi, labi! Tāda pat kā bijusi. Kā senos laikos, kad es vēl jauns biju.

Dzintars (nosēdina Magoni goda krēslā). Vecais burvis ir pagalam. Saules ķēniņa pils pieder atkal mums.

Magone. Kas mani atveda? Jūras ķēniņa dzelmes ir tik vēsas.

Dzintars. Mans brīnumu kalps Šis un tas Itnekas. (Sauc.) Kazaika, Kazaika, parādiēs!

(Kazaika parādas viņu priekšā skaists un mirdzošs.)

Visi (pārsteigti to apbrīno). Kazaika! Kazaika! Viņš ir klāt! Kazaika ir atvests!

(Liela sajūsma.)

Dzintars. Kazaika būs mūsu pils pārvaldnieks. Viņam jāgādā par labiem sapņiem. Kazaika, saaicini mūsu draugus un darini dzīras!

Meža Milzis. Paga, paga! Paceliet man tos vākus. Es gribu redzet, kāds tas Kazaika tagad izskatas. (Sulaiņi paceļ plakstus. Milzis ilgi skatas uz Kazaiku.) Ak, tas viņš ir! Tas ir tas pats, ko es sapnī redzeju, kad es jauns biju! Nu ir viss labi.

Kazaika (dod sulaiņiem rīkojumus.) Sasauciet visus kopā uz dzīram! Saules meita ir atgriezusies!

(Muzika.)

(Nāk lielā gājienā galma laudis un skaistas damas un meitenes ar puķem baltās drēbēs. Gani, kaņavīri, medinieki, zemnieki, bērni. Visi nostājas abās pusēs. Tad sulaiņi ieved Vecīti, vecako vilku, vecako lāci. Dzīvnieki nāk aiz viņiem. Vecakie apsēstas. Ari Milzis un Vecītis un Lielā Varde.)

Kazaika (pie Dzintara). Viesi ir sanākuši, dzīras sarīkotas!

Dzintars (pasniedz viņam rakstītu manifestu, baltizeltainu). Visiem mūsu draugiem es pavēlu nolasīt jaunu manifestu, pie kuŗa pietureties pa dzīru laiku.

Kazaika (lasa). „Paziņojam ar šo visiem mūsu draugiem, laudim, putniem, kustoņiem, kokiem un puķem, ka burvis-ķēniņš ir uzvarets un mēs atkal varam uzņemt valdību. Mēs pavēlam tūlīt sauli atraisīt no ķēdes, lai ta var pacelties līdz pašai debess augšai. Nakti mēs pavēlam apturet un dienu uzbarot uz valsts rēķina un lai viņa aug skaistumā un smuidrumā. Putnus pavēlam apdzirdīt ar sapņiem un prieku, lai viņi taisa troksni, cik vien spēj un visām puķem pavēlam iegādaties jaunas drēbes un būt gatavām uz lieliem svētkiem. Pūpoli un pum-puri var, ja patīk, tūlīt šodien bāst galvas ārā un upes var kaut kuŗā laikā nomest savus ledus kaņo-kus. Par visu to gādā Saules meita, ķēniņiene Magone.

„Kad tas būs padarīts tad pavēlam sarīkot lielus dziesmu svētkus pašā maija mēnesī, pie pilna mēneša un Lielās Vardes orķestra pavadībā.

„Par šī manifesta izpildišanu un pareizu tulkošanu

pavēlam gādat mūsu pils pārvaldniekam un sapņu
ķēniņam Kazaikam, kas ir Šis un tas Itnekas.

„Parakstīts no Saules ķēniņa dēla Dzintara ar pie-
zīmi, ka pēc manifesta nolasišanas tūlīt jauzsāk deja.“

(Lielas gaviles pils zālē. Visi applaudē.)

K a z a i k a (ar augsti paceltu manifestu iet caur viesiem).
Lai dzīvo Dzintars, Magone, lai dzīvo Kazaika!

(Dzintars un Magone paliek sēdot uz goda sēdekļiem un no-
skatās dejā. Milzim paceļ atkal vākus. Fleitas muzika, dejas.
Viens pāris pēc otra sāk dejojot. Pa priekšu ir balets, kuŗu dejo
sešas baltas māsīņas, tad sulaiņi. Lielā Varde kvakšina un
dejo zolo. Vecakais vilks ar vecako lāci sāk dejojot lēni un ap-
domīgi abi pāri. Gaisā lido tauriņi.)

Meža Milzis (paceļas sajūsmā). Laidiet, laidiet mani
ari! (Sulaiņi viņu uzved zāles vidū. Viņš lēni sāk šūpoties
kā dejodams.)

(Kazaika ar paceltām rokām vijas pa vidu. Dziesmas un muzika.)

(Priekšskats.)